

# בית הבראה לילדים

יצחק אלחנן 14 חיפה



אוגוסט  
2020

מעון ילדים  
אלחנן 14, חיפה  
תיק תשעז

שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020  
מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אוריין שחר  
סיגל ברזני, מאיה לוי, סיון זפריני, לורן בלומנטל

# תוכן עניינים

## 1. מצב קיים

1. תצלומים עדכניים של המבנה
2. התמקמות באתר - מפות ותצ"אות עדכנית
3. תכניות עדכניות

## 2. הצהרת משמעות

## 3. תיעוד היסטורי

1. היסטוריית חיפה
2. תולדות משפחת מנסבך
3. מידע ורקע היסטורי על הבניין והשכונה והיחס של המבנה לשכונה
4. תולדות המבנה והשימוש בו
5. רקע על תצלומים היסטוריים ציר זמן

## 4. תיעוד היסטורי ארכיטקטוני

1. מיפויים ותצלומי אוויר היסטוריים
2. מסמכים ושרטוטים היסטוריים

## 5. ביביליוגרפיה



2

אוגוסט  
2020

שם התכנית:

שם הפרק:

מעון ילדים  
אלחנן 14, חיפה  
תיק תעוד

שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020  
מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזני, מאיה לזין, סיון זפרי, לורן בלומנטל



תיעוד עצמאי של הבניין כיום, שנת 2020.



תיק התיעוד מהווה מסמך היסטורי תיעודי המאגד חומר ויזואלי ואדריכלי, על בית ההבראה לילדים ברחוב אלחנן יצחק 14 בחיפה. בית ההבראה הוקם בשנת 1934 ואוכלס בשנת 1935 בעלוי היו ש. בלוס, פ. שרמן, ק. ליפשוץ ויעקב שרמן.

הבניין תוכנן כחלק ממתחם של מספר מבנים אך לבסוף נבנה לבדו, הוא התחיל כבית הבראה אך כיום משמש לקליניקות ומשרדים קטנים לצד רחוב מרכזי בחיפה.

מטרתו של תיק התיעוד הינו להראות את הבניין על כל חלקיו, לספר את סיפורו ולהראות את השינויים שעבר במרוצת השנים.

תיק התיעוד בתחילתו מציג את מיקומו של הבניין כיום ותיעוד של מפות מתקופות שונות המראות אותו ואת סביבתו, תיאור הבנייה שלו בהקשר החיפאי, עירוני אורבני יחד עם רקע הקשור אליו באופן ישיר. תיאור של המבנה מבחינה אדריכלית על פרטיו ונראותו הפיזית ובנוסף תיעוד מפי אנשים שלקחו חלק בהתהוותו במהלך השנים.

ברצוננו להודות לעירית ואורין מרצות הקורס על ההכוונה ותשומת הלב בכל מהלך הסמסטר ועבודת החקר. נרצה גם להביע את תודותינו ליהודית שמואלוביץ, חוה גונן ולאימתר מרשות העתיקות ולכל אלו העוזרים במהלך תיעודו של בית ההבראה לילדים שחקרנו.



3

אוגוסט  
2020

**שם התכנית:**

צילומי מצב קיים מאיה לוי וסיון  
26.4.2020

**שם הפרק:**

מצב קיים

**מעון ילדים**

אלחנן 14, חיפה  
תיק תיעוד

**שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020**

מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזני, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל





תיעוד עצמאי של הבניין כיום, שנת 2020.

### תקריב על הכניסה לבניין (רחוב אלחנן 14)

נוכל להבחין שזהו בניין שמכיל משרדים וקליניקות בעיקר, מביקור בפנים הבניין זהו באמת המצב. כיום הוא מכיל משרדי עורכי דין, רופאים ועוד, מיקומו המרכזי בעיר חיפה מקנה לו יוקרה ונגישות.



 5	אוגוסט 2020	<b>שם התכנית:</b> צילומי מצב קיים מאיה לזין וסיון 26.4.2020	<b>שם הפרק:</b> מצב קיים	<b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b>	<b>שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020</b> מנחת: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורן שחר סיגל ברזי, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל
--	----------------	---	-----------------------------	---	---



תיעוד עצמאי של הבניין כיום, שנת 2020.



תיעוד עצמאי של הבניין כיום, שנת 2020.



תיעוד עצמאי של הבניין כיום, שנת 2020.



### סביבתו הקרובה של המבנה,

האזור האחורי מיועד כיום בעיקר לחניית רכבים פרטית ואזור אשפה אחורי של המבנה.

מלמעלה תמונה של הבניין הפנימי (אלחנן 14 א') אשר ממוקם מאחורי המבנה שלנו ונקרא בית ליפשיץ כנראה שעל שמו של קלמן ליפשיץ אחד מבעלי הגוש המקורי

<p>6</p>	<p>אוגוסט 2020</p>		<p><b>שם התכנית:</b> צילומי מצב קיים מאיה לזין וסיון זפרי 26.4.2020</p>	<p><b>שם הפרק:</b> מצב קיים</p>	<p><b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b></p>	<p><b>שימור המורשת הבנייה – סמסטר אביב 2020</b> מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורן שחר סיגל ברזי, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל</p>
----------	------------------------	--	---	-------------------------------------	--	--



צילום משנת 2020



עץ אורן צנובר

### צמחייה באזור המבנה,

העיר חיפה יושבת על חלקו הצפוני של רכס הכרמל ועל אזורים מישוריים לאורך חוף הים ועמק זבולון. האזור מאופיין בצמחייה של חורשים ויערות, הם האלמנט הבולט ביותר בשטחים הטבעיים בעיר חיפה, וללא ספק מהווים אחד מסמליה בעיר ירוקה. העץ בחזיתו של הבית הוא עץ בעל אפיונים של עצי יערות, בגובהו בחלקו העליון וביציבותו במהלך השנים. סביב המבנה קיימים גם שיחים צעירים שנשתלו במהלך ה-20 השנים האחרונות ומייצרות פרטיות למבני הרחוב מפני העוברים ושבים, יחד עם נוי לשכונה.



 7	אוגוסט 2020		<b>שם התכנית:</b> צילומי מצב קיים מאיה ליון וסיון 26.4.2020	<b>שם הפרק:</b> מצב קיים	<b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b>	<b>שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020</b> מנחות: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזי, מאיה ליון, סיון זפרי, לרן בלומנטל
--	----------------	--	---	-----------------------------	---	---





אוג מסולסל



עץ אורן הצנובר



עץ זית

**צמחייה באזור המבנה,**  
סוגי צמחייה סביב המבנה.

אוג מסולסל הוא צמח ירוק עד, נמרץ בצימוח, מגיב מצויין לגיזום. זהו הצמח שממוקם בכניסה לבניין כלפי הרחוב.

שאר העצים בסביבת הבניין הם עצים עתיקים הגדלים במשך מאות שנים כמו עץ הזית ואורן הצנובר.



צמחייה זמנית בקדמת המבנה



 <p>8</p>	<p>אוגוסט 2020</p>	<p><b>שם התכנית:</b> צילומי מצב קיים מאיה לזין וסיון זפריני 26.4.2020</p>	<p><b>שם הפרק:</b> מצב קיים</p>	<p><b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b></p>	<p><b>שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020</b> מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזי, מאיה לזין, סיון זפריני, לרן בלומנטל</p>
---	------------------------	---	-------------------------------------	--	---





מיקום המבנה בגוגל מפות



תצ"א של האזור המקיף את המבנה



**סביבתו של המבנה והרחוב,**

המבנה ממוקם ברחוב אלחנן יצחק, זהו רחוב מרכזי באזור מרכז הכרמל שבחיפה. המשכו של רחוב אלחנן יצחק הם שדרות וודג'ווד הידועות בקרב התושבים, ובמאונך לו שדרות הנשיא ושדרות מוריה שכאמור שניהם רחובות עמוסים במסחר, התרחשות אנושית והתקהלות בכל שעות היום.

רחוב אלחנן המקושר לשדרות הנשיא עמוס ברכבים חונים בכל שעות היום ועוברים בו אנשים רבים, מה שהופך את מיקומו של המבנה לבעל ערך. נוכח לראות את מספר נקודות הציון בגוגל מפות שמעידות על מיקומו רב הערך של המבנה והנגישות שלו באזור.

 <p>9</p>	<p>אוגוסט 2020</p>		<p><b>שם התכנית:</b> צילומי מצב קיים מאיה לזין וסיון זפרי 26.4.2020</p>	<p><b>שם הפרק:</b> מצב קיים</p>	<p><b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b></p>	<p><b>שימור המורשת הבנייה – סמסטר אביב 2020</b> מנחות: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזי, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל</p>
---	------------------------	--	---	-------------------------------------	--	--



שדרות וודא'וד



שדרות הנשיא



רחוב יצחק אלחנן



שדרות מוריה

**סקירה סביבתית,**  
מבטים על הרחובות הסובבים את המבנה, הרחובות שדיברנו עליהם יופיעו בתיעוד כאן.



 10	אוגוסט 2020	<b>שם התכנית:</b> צילומי מצב קיים מאיה לזין וסיון זפריני 26.4.2020	<b>שם הפרק:</b> מצב קיים	<b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b>	<b>שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020</b> מנתח: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורלי שחר סיגל ברזני, מאיה לזין, סיון זפריני, לרן בלומנטל
---	-------------	---	-----------------------------	---	--



גוש: 12511 | חלקה: 4 | אלחנן יצחק 14



**מפת ייעודי הקרקע לפי חפ-2000,**

במפת ייעודי הקרקע נוכל לראות שהאזור כולו היה מיועד למגורים בהתחלה, כיום קיים שם מסחר רב ומקומות בילוי באזור אך האזור מוגדר כאזור מגורים מתחילתו.

 11	אוגוסט 2020		<b>שם התכנית:</b> התמקמות בשטח	<b>שם הפרק:</b> מצב קיים	<b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b>	<b>שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020</b> מנתוח: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורן שחר סיגל ברזני, מאיה לוי, סיון זפרי, לורן בלומנטל
---	-------------	--	-----------------------------------	-----------------------------	---	---



# חוק התכנון והבניה התשכ"ה-1965 בקשה להיות בניה או לשימוש במקרקעין

חוק התכנון והבניה התשכ"ה-1965  
תמורה לתכנון והבניה (בכנסת לחוק)  
תנאים ומגבלות: התמ"כ-1970

נופס 1  
תקנה 604

תאר  
הנכס

שם הנכס		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי	
שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי	
שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי	
שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי	
שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי	
שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי		שם חלקי	
050-5358934	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000
050-5358934	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000
054-6314684	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000
052-3735457	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000
077-9320036	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000	חלקן 14, חניה 3460000
<p>הסמך מופקע  <input type="checkbox"/> תעריפים  <input type="checkbox"/> חוק המע"מ  <input type="checkbox"/> חוק המכרזים  <input type="checkbox"/> חוק המסלול  <input type="checkbox"/> חוק המכרזים  <input type="checkbox"/> חוק המסלול  <input type="checkbox"/> חוק המכרזים  <input type="checkbox"/> חוק המסלול  <input type="checkbox"/> חוק המכרזים  <input type="checkbox"/> חוק המסלול  <input type="checkbox"/> חוק המכרזים  <input type="checkbox"/> חוק המסלול  <input type="checkbox"/> חוק המכרזים</p>											

מפרט



אוגוסט 2020

12

שם התכנית: הסמך מופקע | 2018

שם הפרק: מצב קיים - תכנון אדריכלי

מעון ילדים אלחן 14, חיפה תיק תעוד

שימור המורשת הבניה - סמסטר אביב 2020  
מנתח: ד"ר עירית כהמן פופר וד"ר אורן שחר  
סיגל ברזי, מאיה אילן, סיון זפרי, לרן בלומנטל



13

אוגוסט  
2020

תכנית קרקע

שם התכנית:

הוספת מרפסת | 2018

שם הפרק:

מצב קיים - תכנון אדריכלי

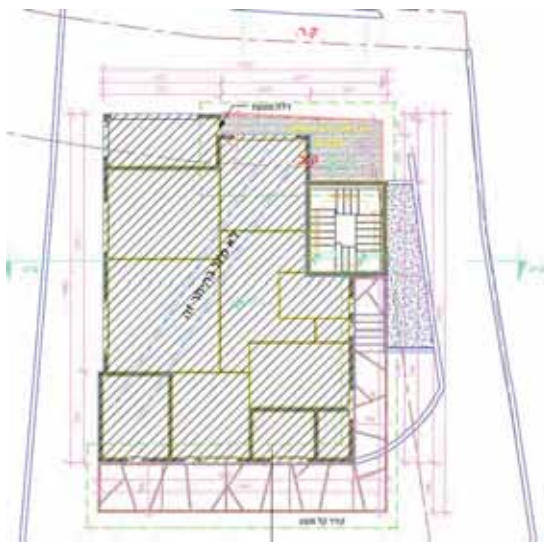
מעון ילדים

אלחן 14,

תיק תעד

שימור המורשת הבנויה - סמסטר אביב 2020

מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזני, מאיה לזין, סיון זפוני, לרן בלומנטל



14

אוגוסט  
2020

תכנית קומה א'

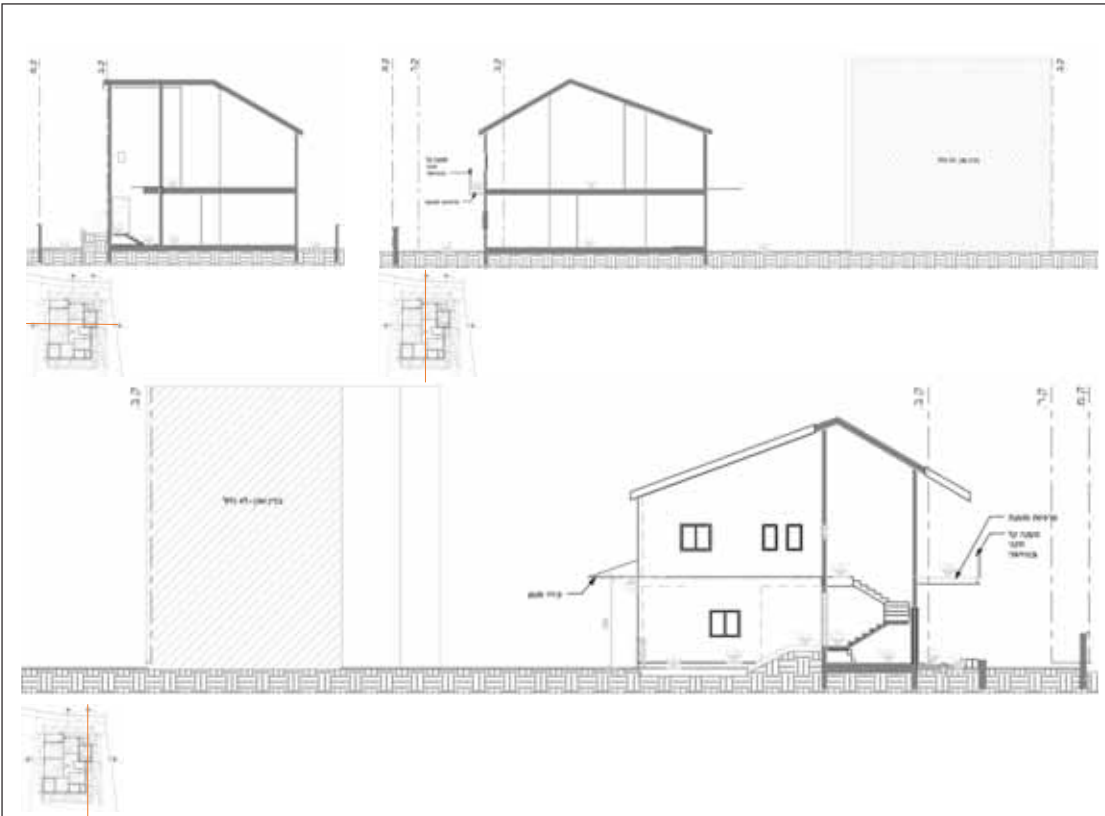
**שם התכנית:**  
הוספת מרפסת | 2018

**שם הפרק:**  
מצב קיים - תכנון אדריכלי

**מעון ילדים**  
**אלחנן 14, חיפה**  
**תיק תעוד**

**שימור המורשת הבנויה - סמסטר אביב 2020**  
מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזני, מאיה לוי, סיון זפרי, לורן בלומנטל





15

אוגוסט  
2020

חתיכים

שם התכנית:

הוספת מרפסת | 2018

שם הפרק:

מצב קיים – תכנון אדריכלי

מעון ילדים  
אלחזק 14, חיפה  
תיק תשעו

שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020

מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזי, מאיה לוי, סיון זפרי, לורן בלומנטל

חזית מזרחית



חזית מערבית



חזית דרומית



חזית צפונית



16

אוגוסט  
2020

חזיתות

שם התכנית:

הוספת מרפסת | 2018

שם הפרק:

מצב קיים – תכנון אדריכלי

מעון ילדים  
אלחן 14, חיפה  
תיק תעוד

שימור המורשת הבנויה – סממט אביב 2020

מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזי, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל

## הצהרת משמעות

מבנה בית ההבראה לילדים אינו מבנה בעל מאפיינים אדריכליים ייחודיים אשר יש צורך לשמרו לדורות הבאים. ייחודו של המבנה הוא בתפקידו הפונקציונאלי אותו מילא בשנים בהן פעל.

הרעיון המקורי והחדשני של הקמת מבנה המיועד לשמש כבית הבראה לילדים הוא אפילו חדשני בימינו אלה. בני הזוג מנסבכר הגיעו לארץ עם חזון להקים תשתית ייחודית לבית הבראה לילדים והביאו עימם לארץ ישראל את כל הציוד הנדרש להקמתו והפעלתו.

שימור, של מבנה זה יכול לבוא לידי ביטוי בפרסום ובהכרה של פעילותם הייחודית המסורה והנאמנה של בני הזוג למען הילדים בארץ ישראל בתקופת טרום המדינה ולאחריה, ויספר את סיפור עלייתם המופלאה של בני הזוג ערב עליית הנאצים לשלטון בגרמניה והקמתו של מפעל ייחודי לטיפול לילדים בארץ ישראל.

חשוב לציין כי גם לאחר שפעילותו של בית ההבראה לילדים הופסקה המשיך ד"ר וילהלם מנסבכר לטפל במסירות באוכלוסיות קשות יום ואוכלוסיות מודרות בארץ ישראל זאת על אף גילו המבוגר עד ליום מותו.

כפי שתראו בתיק התיעוד המבנה עבר גלגולים רבים מאז הקמתו ועד היום כבר לא ניתן לזהות את המאפיינים הארכיטקטוניים שאפיינו את המבנה בימי הקמתו ועל כן אנחנו **לא ממליצות על שימור המבנה.**

	17	אוגוסט 2020		שם התכנית:	שם הפרק: הצהרת משמעות	מעון ילדים אלחנן 14, חיפה תיק תעוד	שימור המורשת הבניה – סמסטר אביב 2020 מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזי, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל
--	----	----------------	--	------------	--------------------------	--	--

## סקירה היסטורית - חיפה

מקומה הגיאוגרפי של חיפה הוא בחלקו הדרומי של המפרץ הגדול ביותר בחוף ארץ ישראל. רוחב רצועת החוף, שבשוליה השתרעה חיפה העתיקה, מגיע עד ל- 860 מטר מול בליטת ראס אל כרום □ היום □ שטח בית החולים רמב"ם, " החוף השקט" וחלק משכונת בת גלים. כיום רוחב הרצועה 220 מטר, במקום שעליו הוקמה באמצע המאה ה- 18 העיר החדשה היום □ חלק מחיפה התחתית. תחומה של חיפה משמש מוצא אל הים לעמק יזרעאל, העמק היחיד החוצה את הרי ארץ ישראל המערבית. עמק זה מאפשר בהמשכו ירידה הדרגתית ונוחה אל בקעת הירדן ומהווה אפוא, חיבור נוח לבקעת הלבנון, לאזור דמשק, לחורן ואף הלאה מזה. חיפה נמצאת בתחום דרך חוף הים ומשמשת, על כן, צומת לרשת דרכים ההולכות צפונה, מזרחה ודרומה.



מפת מפרץ חיפה בשנת 1862 שרטוט של Bedfoni -Mahsell מתוך: "תולדות חיפה בימי התורכים, הוצאת פרדס, 2002

ראשיתה של חיפה, ואף מקור שמה, לוטים עדיין בערפל. יש סוברים, כי ישו בשם זה היה קיים כבר בתקופה הפרסית". אחרים מאחרים את תקופת יסודה של חיפה בארבע עד חמש מאות שנה □



מפת מפרץ חיפה בראשית שנות ה- 70 של המאה ה"ח. מתוך: "תולדות חיפה בימי התורכים, הוצאת פרדס, 2002

	18 אוגוסט 2020	שם התכנית:	שם הפרק: היסטורית העיר חיפה	מעון ילדים אלחן 14, חיפה תיק תעוד	שימור המורשת הבנויה – סימטר אביב 2020 מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזי, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל
--	----------------------	------------	--------------------------------	---	---

בני האדם הופיעו לראשונה באזור לפני עשרות אלפי שנים, היו אלה ציידים ולקטים נודים, בני התקופה הפליאוליתית התיכונה והניאוליתית הראשונים שהגיעו לאזור חיפה, בחפירות שנערכו מהיישוב הפרהיסטורי נווה דוד בפתחו של נחל אזוב (אדי שיה), נמצאו ממצאים ארכיאולוגיים כלי אבן צור.

### בתקופת הברזל-

תל שקמונה הקדום ביותר, השוכן על חוף הים במערב העיר חיפה מול שכונת עין הים, ומדרום לשכונת בת גלים וצמוד לפארק הכט. על פי הממצא הארכיאולוגי המתיישבים הראשונים בתל הגיעו בתקופת הברונזה המאוחרת, במאה ה-15 לפנה"ס בידי המצרים כבסיס צבאי עורפי לבסיס המרכזי בבית שאן שהתאזרח עם השנים. בשנת 1973 לפנה"ס במהלך מסע המלחמה של תגלת פלאסר השלישי מלך אשור חרבה שקמונה, ונבנתה מחדש מיד לאחר הכיבוש האשורי וגולת ממלכת ישראל. לאחר הכיבוש הפרסי – עוברת שקמונה לשליטת אנשי העיר צור. הפיניקים קובעים את מושבתם במקום. על פי הממצא הארכיאולוגי, עסקו בהפקתו ובעיבודו של צבע הארגמן במסחר ימי ובדיגי אשר חיזקו את כלכלת העיר, דבר שהביא להרחבתה של שקמונה למישור שלמרגלות התל ולגידול במספר תושביה.

ההתיישבות הפניקית, התיישבה באזור חיפה, על פי הממצא הייתה עיר מבוצרת עם מבני מגורים, מבני בד, מחסנים, אולם לאחר כמאה שנים חרב היישוב הפיניקי. המתיישבים הבאים על התל מתקופת מלכותו של שלמה, יישוב זה לא האריך ימים וחרב בשריפה עזה במאה ה-10 לפנה"ס במהלך מסע המלחמה של שישק פרהה מצרים בשנת 925 לפנה"ס.

במאה ה-9 לפנה"ס שגשגה במקום גם תעשיית צבע הארגמן, וזאת הודות לאוכלוסיית הארגמונים שהיו נפוצים בעבר בחוף הים באזור שקמונה. בנוסף המקום שימש כמרכז תעשיית השמן באזור כולו.



שרידי מבני תעשייה באתר, ששימש כנראה ליצור צבע הארגמן מארגמונים על רקע התל



מתחם בתי הברזל של שקמונה הפניקית. ברקע ניתן לראות את צלע ההר בו התגלו מערות הקבורה ומעליהן שכונת עין הים



צלמית חרס דמוית פעמון משקמונה- מנגבת בטמבורין. כלי ניגנה זה היה נפוץ בקרב הנשים ושימש לליווי שירה וריקודים. תקופת הברזל ב-2, המאה ה-8 לפנה"ס: מאוסף המוזיאון הלאומי

התמונות לקוחות מיקיפדיה – תל שקמונה

 <p>19</p>	<p>אוגוסט 2020</p>	<p>שם התכנית:</p>	<p>שם הפרק:</p> <p>היסטורית העיר חיפה</p>	<p>מעון ילדים אלחנן 14, חיפה תיק תעוד</p>	<p>שימור המורשת הבנייה – סמסטר אביב 2020</p> <p>מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורן שחר סיגל ברזי, מאיה לין, סיון זפרי, לרן בלומנטל</p>
--	------------------------	-------------------	---	---	---

**בתקופה ההלניסטית והרומית -** עם כיבושם של החשמונאים את האזור בשנת 102 לפנה"ס, התל שוקם, הייתה זו עיירה קטנה עם מצודה אשר שכנה על חוף הים. בשנת 63 לפנה"ס נכבשה שקמונה בידי הרומאים. בתקופתם התל גדל ומתפתח, הם סוללים את רשת הכבישים בצפון הארץ ומקימים מקדש להאורקולום האל של הכרמל, ששכן כנראה במערת אליהו מה שהופך את ההר למרכז דתי. במאות השלישית והרביעית לספירה, זוהי תקופת פריחה יחסית לקהילה היהודית הם עסקו בדיג, בציוד חלזונות ארגמן (לצביעה) ובעשיית זכוכית, אחדים מחכמיה נזכרים בתלמוד, אולם תקופת התעוררות זו לא האריכה ימים.

**התקופה הביזנטית והכיבוש הערבי -** בראשית התקופה הביזנטית התקיים בשקמונה יישוב יהודי גדול. במאה השישית לספירה התחזקה האוכלוסייה הנוצרית בעיר, בעקבות זאת התרחב שטח העיר לכדי 220 דונם במישור שלגלי התל. התקופה התבלטה בשגשוג כלכלי רב ורמת חיים גבוהה. בשטח העיר נבנו, פרט למבני המגורים, מערכת ניקוז וביוב, בתי מלאכה וחנויות. שקמונה חדלה מלהתקיים במאה ה-7 לספירה בעקבות כיבושה בידי הערבים. בתקופה המוסלמית הקדומה נחשפו על ראש התל יסודות בניין.



התמונות לקוחות מיקיפדיה - תל שקמונה

 20	אוגוסט 2020		שם התכנית:	שם הפרק: היסטורית העיר חיפה	מעון ילדים אלחנן 14, חיפה תיק תעוד	שימור המורשת הבנייה – סמסטר אביב 2020 מנחות: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורין שהר סיגל ברזי, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל
---	----------------	--	------------	--------------------------------	--	--



**התקופה המוסלמית** – בראשית מסע הצלב הראשון מדובר על עיר מבוצרת היטב ומוקפת חומה ומגדלים. מסע הצלב השלישי החזיר במהרה חלק מממלכות ירושלים ( וחיפה בתוכו ) לידי הפרנקים , אך גם זאת לא לאורך ימים. בחודש מרץ בשנת 1265 כבשו צוואותיו של הסולטאן הממלוכי את חיפה , והחלו בגירושם הסופי של הצלבנים מארץ ישראל, חיפה ספגה מכה , אשר לא הצליחה להתאושש ממנה במשך מאתיים וחמשים שנות שלטון הממלוכים בארץ. בתקופה זו חיפה כפר קטן מבוצר וחסר חשיבות הייתה הרסה ושוממה עד בראשית שלטון התורכים.

**מראשית השלטון העות'מאני** - חיפה כפר הרוס ועזוב, במסע מלחמה בדצמבר 1516 כבשו התורכים, את סוריה, ארץ ישראל ומצרים. חיפה נכבשת מהממלוכים לידי צבאו של הסולטאן העות'מאני, סלים הראשון. במחצית השנייה של תקופת שלטון הממלוכים הלך וגבר חוסר הבטחון בארץ, חיפה שבתיה החרבים היו מפוזרים על מישור רחב ופתוח על שפת הים , הייתה נתונה, בהעדר חומות מגן, להתקפות שודדים מן הים והן מן היבשה

**ראשיתה של חיפה החדשה** - דארה אל עמר, האישי המכריע בכל התקופה העות'מאנית כולה. הצליח במשך ארבעים שנה (1710—1750 ) להשתלט על כל ארץ הגליל, שהייתה שייכת אז לפלד צידון. כשהרס דארה אל עמר את חיפה העתיקה והעבירה למקום החדש, בוודאי לא העלה על דעתו כי על ידי כך גאל אותה מן הגורם העיקרי לעיכוב התפתחותה. במשך ארבע עשרה שנות שלטונו הותרו , גם לא זכה להיווכח שהניח את הבסיס לעיר החדשה.



תמונת פוטו־כרום של כפר סמיר (כיום חלק משכונת נווה דוד) מאזור מורדת הכרמל. צולם בין השנים 1890-1900.



מבט על מפרץ חיפה ממדרגותיו הצפוניים של הר הכרמל, 1898



פעם גם בחיפה התהלכו גמלים. תמונה משנת 1900 שצולמה באזור שבו ממוקמת כיום שכונת קריית אליעזר.

התמונות לקוחות מאתר נוסטליגיה אונליין □ שימור המורשת הישראלית

	אוגוסט 2020		<b>שם התכנית:</b>	<b>שם הפרק:</b> היסטורית העיר חיפה	<b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b>	<b>שימור המורשת הנבטיח – סמסטר אביב 2020</b> מנחות: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזי, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל
--	----------------	--	-------------------	---------------------------------------	---	--



אניית הדגל של הצי הצרפתי "האורינט" עולה באש במהלך קרב אבוקיר, שאחריו מצא עצמו נפוליאון לכוד במזרח התיכון ללא יכולת להשיב את חייליו הביתה מתוך: ויקיפדיה ערך נפוליאון).



מנזר סטלה מאריס, 1890 מתוך: ויקיפדיה ערך חיפה.

**כבושי נפוליאון** - אחרי מותו של דאהר, ובתקופת שלטונו של אחמד אל ג'זאר" לפחת פלד " צידון . (1804— 1775) נכבשה חיפה, ועמה מרבית הארץ , על ידי צבא נפוליאון . בשנת- 1799 נוכח התקדמותם המהירה של הצרפתים , ציוה אל ג'זאר להוציא מחיפה את התותחים שהיו מוצבים במבצרה ולהעבירם לעכו, חיפה נכבשה ללא כל התנגדות . חיפה הופכת יעד חשוב לצרפתים, כנמל וכבסיס אספקה עירוני עיקרי. כעבור חודשיים, עם כשלונו המצור על עכו, הסתלקו הצרפתים כלעומת שבאו . אחרי צאת הצרפתים שבה חיפה לחסות בצל שלטונו של פחות עכו.

הכיבוש המצרי – בשנת 1831 לאחר קצר נכנעה חיפה ופתחה שעריה לפני המצרים , בחופה של חיפה נחת צבא מצרי בן כמה מאות איש ובראשו אבראהים פחה , בנו של מחמד עלי , שליט מצרים . שעתיים היו לשלוט בארץ תשע שנים . על אף התיקונים הרבים שהנהיגו המצרים, לא הייתה תקופה זו ארוכה דיה כדי להשפיע השפעה של ממש על תולדות הארץ .

**חיפה** - עיר קטנה ותוססת , עם מספר רב של יורדי ים , עולי רגל וסוחרים אירופיים שהזדמנו לחיפה , למרות זאת טרם נמצא בה אפילו מלון אחד , חסרון שרבים מעולי הרגל אמנם התגברו עליו הודות להכנסת האורחים של "הכרמליטים" . גם בתי האוכל ושירותים אחרים פיגרו הרבה אחרי דרישות הנוסעים האירופיים .

תקופת השלטון המצרי הצטיינה בשיפור ניכר במבצרה של האוכלוסייה הלא מוסלמית בארץ בכלל ולא כל שכן – בחיפה, נכוחתם של הקונסולים מגן לתושביה הנוצרים והיהודים, הם לא הופלו עוד לרעה על ידי השלטונות ולא סבלו רדיפות ועלבונות כבדור הקודם. בעיקר בתקופת כהונתו של עבדאללה פחה(1819—1831).

ב 16 בספטמבר , כאשר הופיעו לראשונה "הפריגטות הבריטיות "קסטור" ו"פיק" והפריגטה התורכית "דיואן" , מול חופה של חיפה ותבעו למחרת היום את כניעתה . שמונה תותחים, שניצבו על החוף, את התקרבותן , פתחו שלוש אוניות מלחמה אלה בהפגזה כבדה , מדויקת ומתואמת כל כך , עד שהמצרים נטשו את עמדותיהם ונסו בבהלה.

	אוגוסט 2020		<b>שם התכנית:</b> היסטורית העיר חיפה	<b>שם הפרק:</b> 	<b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b>	<b>שימור המורשת הנבטי - סמסטר אביב 2020</b> מנחות: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל בזני, מיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל
--	----------------	--	---	---------------------	---	--

**הטמפלרים הגרמנים-** עם התיישבותם בעיר בסוף שנת 1868. החליטו להקים את משבתם הראשונה חיפה, הם שאפו להקים יישוב בעל אופי כפרי בעיקרו, כחלק ממפעל התיישבות רחב ידיים, שהתכוונו לבסס בארץ הקודש. על כן התרחקו מערבה אל השטח הרחב יותר שבין הרר לים, ושם הקימו את משבתם, הראשונה (מתוך שבע) בארץ.

אולם המקום היה ער ומתפתח ללא הרף, את נמלה, על המזח החדש, פקד זרם גדל של ספינות מסחר בנות מדינות שונות. אוניות נוסעים קיימו קשר מתמיד עם אירופה. כתיירת סוכנים קונסוליים של מדינות שונות שכנו בה קבע. בחוצותיה שררה אווירה מזרחית ובנילאומית בערבוביה מיוחדת במינה. לצד האוכלוסייה הערבית, מוסלמית נוצרית, והיהודית התגוררו בה באורח קבע יונים, תורכים, איטלקים, ארמנים, סוחרים אירופיים, נציגי חברות זרות ואנשי דת נוצריים, נזירים למיסיונרים. עולי רגל ותיירים הרבו עתה, לבקר בחיפה, שלא לדבר על יורדי הים הרבים, שהם חזון נפרץ בערי נמל.

בתחומים רבים פעל הטמפלרים כחלוצים: בשלהי 1887 סללו הגרמנים את הדרך לחר, הם החדירו את השימוש בעגלות נוסעים ומשא, בנו בית מלון מודרני, הפעילו בית חרושת לסבון והקימו שורה של בתי מלאכה, שירותים ועסקים, שהכתיבו במידה רבה את כיווני התפתחותה של העיר. בעקבות הפעילות הכלכלית הזאת הם זכו בהשפעה גוברת בעיר, והיו לבני תחרות של הכרמליתים. הקימו את בתי המגורים הראשונים וליסוד הרובע הגרמני החדש — "כרמליים" הבניין הראשון, שהושלם כנראה ב- 1890 היה ביתו של קלו, אחרי הוקם בית המרגוע. נפתח בית הקפה "הטול ויקטוריה" שבעליו איש מלטה, היה מקום מועד לבני המשובה האירופית, אשר הוסיף ליצירת אותה אווירה בינלאומית, שעתידה הייתה לבלוט עוד יותר אחרי השתקעות הגרמנים בחיפה ולהיות בת שלם דבר. היה באווירה זו ניגוד חריף לאופי המוסלמי המובהק של עכו השכנה. וכשם שאווירה מיוחדת במינה זו הייתה בודאית מגוריה המשיבה של הערבים הנוצרים לחיפה. גם מסחרה התוסס של העיר, על עתידה המבטיח ואפשרויותיה הכלכליות, דיבר יותר אל לב הנוצרים והיהודים, בעלי הנטיות המסחריות, מאשר אל לבם של המוסלמים". ב-25 באוקטובר 1898 ביקר בעיר הקייזר וילהלם השני שהגיע לביקורו בארץ הקודש באופנה שעגבה בממל חיפה. ביקורו של הקיסר העלה במידה רבה את יוקרת המושבות הגרמניות בעיני השלטונות התורכיים. לראשונה אחרי 670 שנה שוב עמד קיסר גרמני לדרך על אדמת הארץ הקדושה.

בזכות יזמתם וחריצותם הפכו הטמפלרים עד מהרה לגורם מכריע בהתפתחות העיר. למעשה מושבתם בחיפה הייתה היישוב החקלאי המתוכנן הראשון בארץ ישראל. היא הוקמה על פי תוכנית מוגדרת, לאורך רחוב רחב ידיים.



טמפלרים לצד בית העם, וילהלמה מתוך ויקיפדיה ערך הטמפלרים



המושבה הגרמנית בחיפה מתוך ויקיפדיה ערך הטמפלרים

רק לקראת סוף מלחמת העולם הראשונה, כשהניצחון הגרמני—תורכי המבטח בושש לבוא וידיהן של מדינות ההסכמה הפכו להיות על העליונה, נתערער ביטחונם של הטמפלרים. שיגורה של אניית מלחמה צרפתית לימה של חיפה כדי להפיגז את ביתו של הקונסול הגרמני היה אות מבשר רעות. כשהלכה החזית והתקרבה לעיר, הזדדו הגרמנים ומכרו את מיטב אדמותיהם בכרמל ליהודים, ולא דווקא במחירים גבוהים.

	23 אוגוסט 2020		<b>שם התכנית:</b> היסטורית העיר חיפה	<b>שם הפרק:</b> היסטורית העיר חיפה	<b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b>	<b>שימור המורשת הבנייה – סמסטר אביב 2020</b> מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורן שחר סיגל ברזי, מריה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל
--	----------------------	--	---	---------------------------------------	---	--

בערב מלחמת העולם הראשונה, ובתום ארבע מאות שנות השלטון התורכי בארץ, כבר היה מעמדה של חיפה כעיר הראשית לצפון ארץ ישראל מוכר ומובטח. מספר תושביה עלה על שתי רבבות, סחר היבוא והיצוא היה בקו עליה מתמיד, גם תנועת הנוסעים בגמלה וברכבותיה. מיעוט אירופי מתקדם ורב השפעה הבליט את אופייה הקוסמופוליטי של עיר הנמל, ורשת ענפה של בתי ספר, רוטם קתולים, הבטיחה לחלק גדול מאזרחיה רמת חינוך גבוהה במידה ניכרת מן הממוצע, המקובל אז בארץ. כנגד השפה והתרבות הצרפתית, שהפיצו בתי ספר אלה, ניסתה גרמניה לנצל את מעמדם המבוסס של הטמפלרים כדי להפוך את חיפה למרכזו של תחום השפעה תרבותית גרמנית דווקא. גם היהודים השתדלו להבטיח לעצמם חלק בעתידה של חיפה גבולות העיר התרחבו, ומרכזי מגורים חדשים הקומו במזרח, במערב ועל מדרונות הכרמל בדרום. אפילו חיפא אל עתיקה, זו שדאהר אל עמר הרסה עד היסוד והעתיק מקומה הרחק מזרחה, חזרה ונבלעה על ידי העיר החדשה והמתפשטת עד לסוף המאה ה-19 בקצהו הצפוני.

רק במשך הדור האחרון לשלטון העות'מאניים בארץ-ישראל עלה בידי חיפה ליטול מעכו את הבכורה ולהעתיק את כובד המשקל אל דרום המפרץ.



מפרץ חיפה 1926, נסיונות נטיעה בדיונות נודדות, עבודה ממשלתית

מאלבומו של רפאל ארנסט סלוס,



מפרץ חיפה ומפעל "שמן"



מפרץ חיפה 1926, טחנת קמח בנגעמן



אוגוסט  
2020

שם התכנית:

שם הפרק:  
היסטורית העיר חיפה

מעון ילדים  
אלחנן 14, חיפה  
תיק תעוד

שימור המורשת הנבוכי – סמסטר אביב 2020  
מנחות: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזי, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל

חיפה בימי המנדט הבריטי 1918-1948 - במלחמת העולם הראשונה הושם המפרך כולו בהסגר ומוקש על ידי התורכים, בחששם מנחיתת כוחות הבריית בחופיו. כבשאר ערי הארץ, גם בחיפה פגעה המלחמה, בעיקר בעקבות השבתת הפעילות הכלכלית והמחסור ששרר בארץ.

אך בניגוד לערים ולמושבות אחדות, כאן לא נגרם חורבן של ממש. הקרב לכיבוש העיר הסתיים בתוך יומיים, מבלי לגרום הרס והרג. ב-23 בספטמבר 1918 השתלטו האנגלים על העיר ופתחו בה עידן חדש. רבים רואים בו את תקופת הזהר של חיפה ואכן, על העיר עברו תמורות מפליגות ששינו את פניה. הפעם היה זה תורם של האנגלים, ולצידם היהודים, לעשות לפיתוחה הנמרץ. התרומה הנכבדת ביותר של המנדט הבריטי הייתה כמובן בניית הנמל שנתן דחיפה, עצומה לכלכלת העיר. כבר משנודע על התוכנית לבניית הנמל הביא הדבר לנהיית אוכלוסיו, לביקוש אחר קרקעות ולבנייה נרחבת. עוד לפני בנייתו של הנמל תוכננו בחיפה בתי הדיקוה לנפט שהגיע מעיראק וניבנו בתי המלאכה המרכזיים של "רכבת ארץ ישראל".

מתוך רבבות היהודים שבאו לארץ בשנות ה-20 וה-30, בחרו רבים להשתקע בחיפה, שהציעה אז מגוון תעסוקות והזדמנויות בנייה. רבים מאלה שהיו בעלי רכוש התארגנו לבניית שכונות מגורים חדשות, ואילו הפועלים שמצאו עבודה בעיר עיצבו בה מעמד חברתי מיוחד. אלה וגם אלה הגבירו עד מאוד את משקלו של הסקטור היהודי. באותן השנים היגרו לחיפה גם ערבים - מוסלמים ונוצרים - שמצאו תעסוקה במפעלים הגדולים שנבנו בעיר ובבתי המלאכה שלה. לגידול זה היה כמובן ביטוי מרחבי במובהק. יזמי הבנייה העיקריים היו היהודים. הם רכשו בהדרגה את כל אזור המדרגה התיכונה של מדרון הכרמל ובנו בו שכונות מגורים גדולות.

בשנות ה-30 נוסדו קריות המפרץ, וקיימו זיקה הדוקה לחיפה ולאזור התעשייה שלה. היותה של חיפה עיר מעורבת בתקופת המנדט ניכרה בחיי היום יום שלה. במפעלים הגדולים ובנמל עבדו יהודים וערבים יחדיו, וגם באזורי המסחר גברו האינטרסים הכלכליים על אינטרסים לאומיים בערייה הועסקו בני כל העדות, וראשי העיר הבולטים - חסן ביי שוכרי ושבתיא לוי - נבחרו על ידי כל בני העיר. עם פרוץ המערכה ב-1947 הלכו ונתקו הקשרים הסבוכים, ומעשי האיבה ההדדיים היו למלחמה של ממש בתוך העיר, ולמאבק על שליטה בדרכים ובצמתים.

בערב פסח תש"ח (21-22 באפריל 1948) השתלטו כוחות ה"הגנה" על חיפה וחוללו בה הפגנה היסטורית, רבבות התושבים הערבים נטשו את עירם, ורק 3,500 נפש, רובם נוצרים, נשארו בה.



טנק שרמן שהשתתף במפגן שנה לשחרור חיפה, אפריל 1949  
התמונה לקוחת מאתר מוסטליה אנליין □ שימור המורשת הישראלית



המוני צופים, מעל מופסתו ונג בית הישען ברחוב הרצל חיפה, צופים במעבר המצעד הצבאי ביום השנה לשחרור חיפה אפריל 1949



נבחרת הכדוריד 27.06.1943

	25 אוגוסט 2020	שם התכנית:	שם הפרק: היסטורית העיר חיפה	מעון ילדים אלחנן 14, חיפה תיק תעוד	שימור המורשת הבנייה – סמסטר אביב 2020 מנתות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזי, מאיה לוי, סיון צפרי, לרן בלומנטל
--	----------------------	------------	--------------------------------	--	--

חיפה מאז הקמתה של מדינת ישראל 1948 - התאוששותה של חיפה לאחר מלחמת העצמאות הייתה מהירת יחסית, בעיקר עקב היותה השער לעלייה לארץ בזכות הנמל. אלפי עולים נקלטו בשכונות הערבים הנטושות, ולאחרים החלו לבנות שיכונים.

העיר התרחבה גם מבחינה פיסי, והוכללו בה שטחים שהקיפו כ-47,000 דונם. מאז גדל שטח השיפוט לכדי 53,000 דונם-ב-1953 נהגתה תוכנית אב שקבעה עקרונות לתוכנית מתאר עירונית, לתוכנית תחבורה ולעיצוב האדריכלי של העיר.

שכונות חדשות בנוו בקצב מהיר במרחב העירוני: שיכון עירוני (קריית חיים) ב-1949, קריית חיים המערבית ורמות רמז (1951), רמת שאול וקריית שפרינצק (1951-1953) וקריית אליעזר (1954).

העירייה התחילה בבניית מוסדות חינוך ומוסדות ציבור מגוונים. כך למשל הורחב בניין העירייה ונבנו בית החולים בני ציון (הטשילד), בית הכנסת המרכזי, המכון הביולוגי בגן האם וכן גני ציבור מרכזיים כמו גן האם (1951) וגן הזיכרון (1953).

בשנת 1951 עם עלייתו לשלטון של אבא חושי לראש העיר, חושי כיהן במשרה זו עד 1969, ובתקופתו ידעה חיפה תנופת פיתוח בשטחי הבנייה והתיעוש, הוקמו בה מוסדות ציבור והעיר טופחה, בשנות כהונתו עוצבו רוב התוכניות הפיסיית והוקמו מוסדות ומפעלים, המשפיעים עד היום על המרקם העירוני, בהם: הכרמלית, התיאטרון העירוני, האוניברסיטה, קריית הטכניון, מרכז תעשיות עתירות מדע ותחנת "אגד" המרכזית. לצידם הוקמה רשת מוסדות חינוך ונצרו מרכזי קהילתיים ומוזיאונים.

ב-1959 פרצו בחיפה מאורעות קשים מבחינה חברתית, עת יצאה מקרבה זקת שכונות המצוקה בישראל. "מאורעות ואדי סאליב" זעזעו את המדינה והניעו את עיריית חיפה לפעול להעברת האוכלוסייה מן השכונות הערביות לשעבר לחלקי העיר החדשים: נוה שאנן, רמות רמז, עין הים וקריית שפרינצק. "העיר העתיקה" וואדי סאליב נהרסו בהדרגה, ועל שטחיהן תוכננו אזורים תפקודיים חדשים. רק חלקם מומש עד היום (בנייני הסוכנות וציפ, הדואר, בנק ישראל ומגדל הפל"ם).

בראשית שנות ה-70 הורחב השטח הבנוי ופריצת מערכות כבישים חדשות. הללו נעשו בעיקר בשנות ה-80 ובראשית שנות התשעים. נבנו שכונות צפופות בכרמליה, ברמת הדר, בשער העלייה, ברמת אשכול וברמת גולדה, וכן ברמת אלון וורדיה. למן 1990 הורחבה מאוד רשת הדרכים הקיימת ונוספו דרכים חדשות, כמו דרך פרויד, דרך "ראש מיה" ומחלק רפואי.



פיצוץ מבוקר, בן שלוש חלקים, של בניין סממלי שעמד צמוד לכנסייה הכרמלסית (כנסית אליהו הנביא) בכיכר פריס שבמבשר 1948



מגרש החניה של חוף הכרמל 1952 בחיפה



בניין הטכניון, 1937

התמונות לקוחות מתוך נוסטלגיה אונליין □ שימור המורשת הישראלית

	26 אוגוסט 2020	שם התכנית:	שם הפרק: היסטורית העיר חיפה	מעון ילדים אלחנן 14, חיפה תיק תיעוד שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020 מנחות: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזני, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל
--	----------------------	------------	--------------------------------	---



**הכרמל** – חיפה ערב מלחמת העולם הראשונה שגשגה חיים והייתה לעיר מסחר ותחבורה חשובה למדי, הכרמל היה מנותק מן העיר ומכל יישוב שהוא. תושביה הערבים בנו בתיהם לאורכה של הרצועה צפונה ודרומה, וטיפסו מעט במעלה הוודאית.

תושבים יהודים אחדים התרחקו מעט מן העיר והקימו את שכונת ארד אל יהוד בגבול הדרומי – מזרחי של חיפה. ערב המלחמה החלו היהודים בבניית ה"טכניקום" – טכניון וסימנו בכך כיוון התפתחותו של היישוב היהודי לעתיד. הר הכרמל היה שומם ברובו המכריע. כמה בתי נופש ומבני דת ומיסיון גרמניים (טמפלרים, אוונגליים וקתולים) משכו בעיקר יתיים ומבקרים, ומעט מאוד משתכנים.

ההפרדה הייתה אפוא מלאה, חיפה לא הייתה "עיר הכרמל" כי אם עיר נמל וחוף, ו"הכרמל" לא היה חלק מחיפה כי אם עורף גבוה ומנותק ממנה ומהווייתה העירונית.

בתקופת המנדט הבריטי החל השינוי בכיווני ההתפתחות אלה, בתקופת הדמחומים שבין השלטון העותומאני ובין הכיבוש הבריטי הצליחו גורמים יהודים לרכוש אלפי דונמים מאדמות ההר מיד תושבים ערבים ומייד גרמנים שנטשו את הארץ וביקשו לממש את רכושם בה.

ב-23 בספטמבר 1918, עת צעדו חיילי אלבי לתוך העיר היו כבר מרביתו של רכס הכרמל ושלוחותיו המערביות, מדרונו הצפוני ועוד כמה נחלות במדגדת הדר הכרמל, בידיהם של יהודים פרטיים וחברות, כשעל כולם מאפיל הישגם של אפ"ק והכשה"י – רכישתה של הממדרה השנייה, מדגדת הכרמל הגבוה.

עם תום המלחמה הוחל בתהליך הבנון ופיתוח אשר ייעד את מרבית רכסי הכרמל ושלוחותיו להיות "פרברי גנים" ומרחב מגורים יהודי. עם תום תקופת המנדט 1948 הכרמל הופך לחלק מן העיר, אם כי תפקד כמרחב נבדל ומרוחק ממנה. רק אחרי הקמת מדינת ישראל הוצאו תהליכי החיבור, והכרמל הפך לאזור משיכה למרבית האוכלוסייה העירונית.

משנצטבר בידי הכשה"י ואפ"ק אלפי הדונמים של הכרמל נדרשה העירובות מהירה לגיבוש עקרונות של תכנון פזיז תכנון זה היה המפתח להפיכת המרחב מגושי קרקע מונוליטיים ליחידות בנות מכירה וביניה קרי מגרשים. המומחה שהוזמן היה פרטיק גדס מחשובי ההוגים והמבוליים של תנועת "עיר הגנים".



מתוך: א. כרמל, "תולדות חיפה בימי התורכים", פרדס הוצאה לאור בע"מ אוניברסיטת חיפה. המכון ע"ש גוטליב שומאקר, אלכס כרמל ע"ר, תשס"ב – 2002

	27 אוגוסט 2020		<b>שם התכנית:</b> היסטורית העיר חיפה	<b>שם הפרק:</b> שומרונית העיר חיפה	<b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תועד</b>	<b>שימור המורשת הבנייה – סמסטר אביב 2020</b> מנתות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורן שחר סיגל ברזי, מרצה מליא, סיון זפרי, לרן בלומנטל
--	----------------------	--	---	---------------------------------------	---	---

משנצטברו בידי הכשה"י ואפ"ק אלפי הדונמים של הכרמל נדרשה היערכות מהירה לציבוש עקרונות של תכנון פיזי ותכנון זה היה המפתח להפיכת המרחב מגושי קרקע מנוליטיים ליחידות בנות מכירה ובנייה קרי מגרשים. המומחה שהוזמן היה פטריק גדס מחשובי ההוגים והמובילים של תנועת "עיר הגנים".

בעיני רוחו צופה גדס את עתידו של רכס הכרמל כאזור מגורים משובח, הנהנה מיתרונות סביבתיים נפלאים של השקיפי נוף, חרושות, משעולי צעידה ונקודת תצפית מכאן נגד עקרונות התכנון המפורט שסיכם עם מהנדס העיר דאז, אסף ציפרין ועם ארתור רופין. גדס מיישם את רעיונותיו בעזרתם של קאפון, ארתור רופין ועוזריו עקיבא אטינגר, מהנדס טוביה דוניה. ובשנים 1921 – 1923 הפכו גושי הקרקע רחבי הידיים ומגווני התבליט שרכשה הכשה"י ל"הכרמל לשכונות גנים קלסיות על ניירות העבודה והמפות. התוכניות תורגמו לחוזים בין הכשה"י ובין המעוניינים לרכישה ולבנייה על בכרמל.

חלוקת השטחים והגושים שהוזכרו מפורטות במסמך: הכרמל המרכזי ייקף 200-300 אתרי בניה ששטח כל אחד מהם 2,000 מ"ר 130 מהם כבר נמכרו. שאר המגרשים יימכרו בארבעה גושים נפרדים, אך לא באופן שהבנייה תתפזר על פני כל השטח. הקונים יתחייבו לבנות את בתיהם בפרקי זמן קצובים בכל גוש עד 1923 גוש 1 ואחר כך בכל שנה בגושים 2-4. הכרמל המערבי לא יחולק למגרשים בודדים כך שלכל אחת תהא גישה קלה לעיר חיפה

ר"מ	שם	קנין	חשבונית	מחיר	מס' חשבונית
15	י. ש. אלטמן	150	13152-	3000	15
15	ש. ש. אלטמן	150	13152-	3000	15
16	מ. ש. אלטמן	150	13152-	3000	16
16	ז. ש. אלטמן	150	13152-	3000	16
17	ז. ש. אלטמן	75	6576-	1500	17
17	ז. ש. אלטמן	75	6576-	1500	17
18	י. ש. אלטמן	100	8761-	3000	18
19	ק. ש. אלטמן	150	13152-	3000	19
19	ק. ש. אלטמן	75	6576-	1500	19
20	י. ש. אלטמן	75	6576-	1500	20
20	י. ש. אלטמן	150	13152-	3000	20
21	י. ש. אלטמן	150	13152-	3000	21
21	י. ש. אלטמן	150	13152-	3000	21
22	י. ש. אלטמן	150	13152-	3000	22
22	י. ש. אלטמן	75	36824-	9000	22
23	י. ש. אלטמן	660	57864-	15000	23
23	י. ש. אלטמן	390	34192-	9000	23
24	י. ש. אלטמן	150	13152-	3000	24
24	י. ש. אלטמן	150	13152-	3000	24
25	י. ש. אלטמן	60	5260-	1500	25
25	י. ש. אלטמן	60	5260-	1500	25
26	י. ש. אלטמן	120	10520-	3000	26
26	י. ש. אלטמן	120	10520-	3000	26
27	י. ש. אלטמן	120	10520-	3000	27
27	י. ש. אלטמן	60	5260-	1500	27
28	י. ש. אלטמן	126	10941-	3000	28
28	י. ש. אלטמן	126	10941-	3000	28
			874072/4		

מוחק: א. כרמל, "חלולות חיפה בימי התורכים", פרסד הוצאה לאור בע"מ אוניברסיטת חיפה. המכון ע"ש גטליב שושמבר, אלכס ברמל ע"ר, ת"ש-ט"ב 2002.

באפריל 1923 הושלמו תוכניותיו של קאופמן וניתן לגשת למכירת הקרקעות ולעידוד הבנייה. קאופמן הקצה בתוכניתו המקורית מיוני 1923 443 מגרשים למכירה פרטית. כמה מהם פוצלו לאחר מכן ליחידות קטנות יותר. הציר הראשי שנכנס לגוש אדמות זה הגיע לאורך דרך הצנבר (כיום שדרות הנשיא) ובמשך עד חורשת אוגוסטה ויקטוריה כיום גן מינה שוחט. ממנו הסתעף ציר תנועה נוח לכיוון מערב דרך הים ורחובות מספר הסתעפו ממנו לכיוון כרמל הים ורחובה הראשי (רחוב קלר), וממנה למערב (שדרות הברזשים, שדרות הצבי ושדרות יצחק). על מערכת זו השעין קאופמן את תפיסת עיר הגנים בשלמותה. הוא הצמיד רחובות ראשיים לקווי הגובה (למשל רחובות ודג'ווד ואלחנן בימינו), וקישר ביניהם בסמטאות צרות וברחובות צרים. המתחמים שנתהוו על ידי רשת מתאר זו נחלקו למגרשי בניין ששטחיהם 370-750 מ"ר ולשטחי ציבור כגון פארקים. במפגשי רחובות וצירים יצר קאופמן גני ניו פתוחים, ובפינות המגרשים הצמודים למפגשים אלה סימן בכתם שחור גדול אתרים ציבוריים.

המגרשים הראשונים שחילקה הכשה"א את מגרשה היו ברחוב אלחנן. באפריל 1927 הודיע חכש בשם גבריאלוביץ להכשב"י כי מכר את מחצית מגרשו המקורי שהשתרע על 1,800 מ"ר בים סמטת המזר של האחיות על שם קרל בורומאו הקדוש" כיום רחוב מגידו 3 ובין רחוב אלחנן. מגרשים 1 ו-2 שנמצאים ממש בצומת דרכים הראשית הצנבר ודרך הים, ובפינתם הצפונית מזרחית, נמסרו לאברהם ספקטור, מגרשים אלו מהווים עד היום את ליבו של מרכז הכרמל, בפינה שבין רחוב אלחנן ושדרות הנשיא מצויים עליהם בנייני עסקים, מגורים, חנויות ובתי קפה. בין החוכשים ברחוב אלחנן 14 י. שמן בעליו של "בית ההבראה לילדים".

מתוך: א. כרמל, "תולדות חיפה בימי התורכים", פרסד הואזה לאור בע"מ אוניברסיטת חיפה. המכון ע"ש גוטליב שומאכר, אלכס כרמל ע"ר, תשס"ב - 2002

	<p>29</p>	<p>אוגוסט 2020</p>	<p>שם התכנית:</p>	<p>שם הפרק: היסטורית העיר חיפה</p>	<p>מעון ילדים אלחנן 14, חיפה תיק תועד</p>	<p>שימור המורשת הבנייה – סמטסר אביב 2020 מנתוח: ד"ר עירית כרמון ופרופ' ד"ר אורין שחר סגיל ברזני, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל</p>
--	-----------	--------------------	-------------------	--	---	---



## רקע היסטורי - משפחת מנסבכר



ד"ר גרטרוד וד"ר וילהלם צולם בשנת 1934 על רקע המעון. התמונה צולמה מהאוסף הפרטי של יהודית שמואלוביץ ביתם של בני הזוג מנסבכר.

בשנות ה-20 של המאה הקודמת ידעה גרמניה שבין שתי מלחמות העולם שפל כלכלי כבד והחברה היהודית סבלה מאוד מאנטישמיות, כתבו לאבי על הדלת "כאן רופא, חי חזיר יהודי", המצב היה כול כך גרוע שהרופאים היהודים היו מוכים בעת ביקורי לילה שערכו, הוציאו מספר פעמים את האוויר מגלגלי מכוניתו. ולכן ההורים הגיעו להחלטה לעלות לארץ ישראל לפני עליית הנאצים לשלטון. בני הזוג החלו את הבריורים כבר בהיותם בגרמניה, מאחר ושיניהם רופאי ילדים הם רצו לפתוח בית חולים לילדים, אך ספרו להם שיש בארץ יותר רופאים מפצינטים ומכן נפלה ההחלטה לפתוח בארץ "מעון לילדים" שכלל פגיה, גן ילדים, כתות לימוד ועוד. בני הזוג הצטיידו והביאו איתם מגרמניה לארץ את כל הציוד הנדרש להקמתו של " בית הבראה", יחד עם זאת דאגו בני הזוג לעלות מגרמניה אחיות מדופלמות שיעזרו "בבית הבראה לילדים".

עזבו את ברלין בתחילת מאי 1933- באוניה "שמפוליון" לנמל תל אביב יפו עם בתם התינוקת חווה, התארחו במשך חצי שנה בתל אביב אצל הזודים. הורי חיפשו מקום בכדי לפתוח "בית הבראה לילדים" לאחר ביקור בכרמל בחיפה, מצא חן בעיניהם הכרמל.

שם התכנית:

שם הפרק:

מעון ילדים  
אלחנן 14, חיפה  
תיק תעוד

שימור המורשת הנוכחית - סמסטר אביב 2020  
מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורן שחר  
סיגל ברזני, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל

תולדות משפחת מנסבכר





ד"ר ג'רטרוד וו"ר וילהלם צולם בשנת 1937 על רקע המעון. התמונה צולמה מהאוסף הפרטי של יהודית שמואלוביץ ביתם של בני הזוג מנסבכר.



## ד"ר וילהלם מנסבכר

נולד בברלין בשנת- 1900 - 1922

האבא למד רפואה בבון ובברלין ובדרזון, סיים את לימודיו בשנת 1924 התמחה במחלות ילדים.

חלמו לעבוד בתור רופא ילדים.

עלה לארץ בשנת – 1933.

בהתמחות הכיר את ד"ר גרטרוד, שלימים תהפוך להיות אשתו.

למד ערבית עברית וידע מצוין את שתי השפות, במרוצת הזמן הגיעו אליו מטופלים ערביים מצפון הארץ.

היה רופא הילדים הראשון על הכרמל בחיפה.

ד"ר וילהלם מנסבכר עבד כמרדים וכאחראי על חדר התינוקות בבית החולים "מולדה" לילודות בבית החולים "מולדה" ברגע שנפתח בספטמבר, 1934 על ידי ד"ר מאיר רודולף, בשותפות עם ד"ר רוטנברג גיסתו של רוטנברג מהחשמל.

בסוף שנות הארבעים – פתח קליניקה פרטית התפרסם כרופא מצוין, ועבד כרופא ילדים באופן פרטי ובקופת חולים "לאומית", בכרמל, עד יום מותו.

התעסק במעון אמא עבדה ונהלה את המעון והפגיה שעבדה 24 שעות.

 31	אוגוסט 2020		<b>שם התכנית:</b>	<b>שם הפרק:</b> תולדות משפחת מנסבכר	<b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b>	<b>שימור המורשת הנבוייה – סמסטר אביב 2020</b> מנחות: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזי, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל
---	----------------	--	-------------------	--	---	--



## ד"ר גרטרוד (גינבורגר) מנסבכר -

נולדה וגדלה בפרבר של דרוזן בבית עמיד ואלגנטי. מוצאו של אביה היה בדרום גרמניה, משפחה שומרת מסורת שמקיימת מצוות ומנגד מעורה מאוד בתרבות הגרמנית. אביה היה איש עסקים מצליח בעל בית נחושת לנייר. האב נפטר באופן פתאומי השאיר אחריו אישה ושלוש בנות. אמה הייתה לבית פליץ נצר לאנסי ספרד שהתיישבו בצפון איטליה, זו הייתה משפחה אמידה, לא מסורתית שהכתה שורשים עמוקים בתרבות הגרמנית. סבא רבה היה רופא מנתח אשר קיבל ערכת מנתחים לשימוש בשדה הקרב על הצטיינותו. הערכה משנת 1980 (מלחמת פרסיה – צרפת). ערכה זו נתרמה למורשת יהודי גרמניה אשר בתפן בגליל.

ד"ר גרטרוד הייתה הבת הבכורה, למדה רפואה בפרייבורג, דבר נדיר אז לגבי נשים. בלימודיה בפרייבורג התגוררה אצל דודתה שהייתה מקורבת לתיאודור הרצל, בעקבותיו הצטרפה לתנועת "כחול לבן".

לפני בחינת הסיום נצטווה היא וחברתה להתייצב אצל הפרופסור על מנת שהוא ייצר את "האף היהודי" של שתיהן. אירוע אנטישמי זה קרה לפני עלייתו של היטלר לשלטון.

לאחר סיום הלימודים עברה לברלין להתמחות ברפואת ילדים בבית החולים לילדים שבראשו עמד פרופסור יהודי, אביה גם התמחה שם למרות שאשף להיות מנתח. כבר אז מנעו מהיהודים התמחויות שונות.

בבית החולים לילדים הכירה את בעלה הם נישאו, שניהם עבדו כרופאי ילדים בברלין שם נולדה חוה בתם הבכורה.

ברגע שד"ר וילהלם התחיל לעבוד בבית החולים "מולדה" בשנת 1934, עבדה וניהלה את בית "ההבראה לילדים" והפגייה 24 שעות ביממה.



בחדר העבודה

ד"ר גרטרוד וצולם בשנת 1951 במעון. התמונה צולמה מהאוסף הפרטי של יהודית שמאלוביץ ביתם של בני הזוג מנסבכר.





ד"ר גרטרוד וו"ר וילהלם צולם בשנת 1959 על רקע המעון. התמונה צולמה מהאוסף הפרטי של יהודית שמאלוביץ ביתם של בני הזוג מנסבכר.



ד"ר גרטרוד וו"ר וילהלם צולם בשנת 1935 על רקע המעון. התמונה צולמה בצלמניה רחוב יהושע בפנת רחוב פונר. צולם מהאוסף הפרטי של יהודית שמאלוביץ ביתם של בני הזוג מנסבכר.







גב' חוה גונן נולדה בברלין בשנת 1931, בתם הבכורה של ד"ר וילהלם וד"ר גרטרוד מנסבכר. עלתה לישראל בגיל שנתיים. סיימה את לימודיה בבית הספר הריאלי בחיפה ויצאה להכשרה של תנועת הצופים בקיבוץ תל יוסף. התגיסה לפלמ"ח ובעת הכרות המדינה לחמה בגדוד 7 של חטיבת הנגב. הצטרפה ליוצאי הפלמ"ח מההכשרה שהתיישבו בקיבוץ תל רעים ליד עזה, וכעבור שנה חזרה לבית הוריה בחיפה כדי ללמוד מוסיקה. חוה למדה הוראת מוסיקה במדרשה למחנכים למוסיקה ונסעה ללימודי המשך ב"רויאל קולג' מיוזיק" באנגליה. בשנת 1950 נישאה לצבי גונן, בוגר הטכניון ומהנדס מכונות, יוצא חטיבת הראל בפלמ"ח. נולדו להן הבן עופר והבתות יעל ואיילת. חוה החלה ללמד מוסיקה בבית הספר "ליאו בק" בחיפה ואחר כך עברה לבית הספר הריאלי העברי, בו לימדה עד לפרישתה לגמלאות, כשהיא מטביעה חותם על תרבות בית הספר. "הבית השני" של חב' חוה גונן היה במרכז הרפואי רמב"ם, שם סייעה רבות באגודת הידידים ו"אימצה" את המחלקה הניורולוגית, ארגנה קונצרטים ואירועי התרמה בארץ, רתמה את ידידיה בחו"ל וארגנה תרומה שאפשרה בניית בסיס למעבדת מחקר בניורופיזיולוגיה של כאב. על פעילותה זכתה להוקרה רבה ממנהלי המרכז הרפואי. גב' חוה גונן הקימה לפני 32 שנים את חוג אוהבי האופרה הישראלית בחיפה. חוה התאלמנה לפני 13 שנה. יש לה שבעה נכדים ושתי נכדות מוסיקאיות.



חוה ויהודית צולם בשנת 1937 ברקע המעון – ברחוב אלחנן 14

34	אוגוסט 2020		<b>שם התכנית:</b> חוה מנסבכר	<b>שם הפרק:</b> תולדות משפחת מנסבכר	<b>מעון ילדים</b> אלחנן 14, חיפה <b>תיק תעוד</b>	<b>שימור המורשת הבנויה – סמסטר איביב 2020</b> מנתות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברנזי, מאיה לזין, סיון צופרי, לרן בלומנטל
----	----------------	--	---------------------------------	--	--	---



## יהודית שמואלוביץ

נולדה בארץ בשנת 1935 / 12 סיימה את לימודיה בבית-הספר הריאלי העברי בחיפה.

ניגנה בפסנתר למדה מוסיקה והייתה פעילה בתנועת נוער. למדה באוניברסיטה העברית לימודי ארץ ישראל מזרחנות, בד ובבד למדה לימודי מוסיקה באקדמייה למוסיקה בירושלים.

עבדה כמרצה באוניברסיטת תל - אביב. עבדה כמורה לערבית במשך 30 שנה בתיכון " בלך" ברמת גן

מתגוררת בעיר תל אביב. התחתנה ב - 20/07/1960 עם פוליקר שמואל בן שלמה למשפחת שמואלביץ. להם נולדו בן יובל ובת רוני.



הארץ, 19.08.1960



	35	אוגוסט 2020		שם התכנית: יהודית מנסבכר	שם הפרק: תולדות משפחת מנסבכר	מעון ילדים אלחנן 14, חיפה תיק תעוד	שימור המורשת הבנייה - סמסטר אביב 2020 מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזי, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל
--	----	----------------	--	-----------------------------	---------------------------------	--	---

המקום הראשון אשר נבחר למעון – "בית הבראה לילדים" הוא בית הנחושת. ברחוב החורשה 9 בחיפה. בבית הנחושת התגוררו כשנה, כנראה שבשנת 1936 או בשנת 1937 עברו.



בית הנחושת, 1937, מהאוסף הפרטי של יהודית שמואלוביץ ביתם של בני הזוג מנסבכר.



הארץ משנת 1930

ארבעה עשר בתי נחושת הובאו בארגזים לנמל חיפה, אך מעטים שרדו. שלושה מהם נמצאים בחיפה: ברחוב החורשה 9, ברחוב לאונרדו דה וינצ'י 5 וברחוב תל מאנה 20. בית נוסף שרד בהר נענן בצפת. חלק מהבתים פורקו, חלקם נשרפו, והבית האחרון שהובל לישראל הותך מיד עם הגעתו, שכן עם התחמשות הצבא הגרמני לקראת מלחמת העולם השנייה האמירו מחירי הנחושת בעולם, ומחיר הנחושת שממנו היה עשוי הבית היה גבוה בהרבה ממחיר הבית. מסיבה זו גם לא היה אפשר לייצר עוד בתי נחושת בגרמניה.



 <p>36</p>	<p>אוגוסט 2020</p>		<p>שם התכנית: בית הנחושת</p>	<p>שם הפרק: תולדות משפחת מנסבכר</p>	<p>מעון ילדים אלחנן 14, חיפה תיק תשעד</p>	<p>שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020 מנחות: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזני, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל</p>
--	------------------------	--	----------------------------------	---	---	---

**מעון לילדים ותינוקות**  
**חיפה, הר הכרמל**  
**עכשיו בבית מודרני חדש**  
 בהנהלת  
**ד"ר ו. ג. מנסבאכר**

מומחים למחלות תינוקות וילדים-  
 מתקבלים ילדים ותינוקות בכל גיל שהיא-  
 השגחה רפואית מצוינה  
 הבראה אחרי מחלות- מחנך טוב ומבריא-  
 רחיצה בימי- שיעורים בעברית-  
 משחקים תמידיים כיסי החפסי-  
 מחלקה מיוחדת בשביל תינוקות-

**טלפון 364**  
**חיפה**

תאריך 14.06.1934

**עבור-הילד**  
 הבראה ותרופות-הבראה יסעוד ילדיכם בכל גיל  
 מסביבת נוחה ומתאימה על ידי הכרמל המרכזי,  
 זה כיסוי המופסי, או בשעת הצורך במסגרת מיוחדת  
 במקצועיים מומחים

**במחלקת רופאים**  
**במעון-הילדים, בחיפה הר הכרמל**  
 שיפתחו באמצע האודיש וילי ש.ו.  
 כששולח את המכתב: לד"ר וילהלם וויר-גרטרוד מנסבאכר  
 בחיפה הר הכרמל.

דואר היום, 12.07.1933

**בית הבראה לילדים ותינוקות על הר הכרמל**  
**של ד"ר והגב' ד"ר ג. מנסבאכר**  
 מומחים למחלות תינוקות וילדים

בשביל ילדים ותינוקות בכל גיל  
 מחלפת תינוקות נפרדת  
 פתוח במשך כל השנה

**טלפון חיפה 364**

תאריך 13.09.1935

בית הבראה לילדים  
**ד"ר מנסבאכר**  
 חי-מבטלה-החיה 364 פו  
 בשביל ילדים וכל הגלים

דבר 22.06.1937

**ד"ר ג. מנסבאכר**  
**רופאת ילדים**  
 מקבוצת עוד ב-2-3 ילדות בכל 6-12  
 להקמת החפסי או לזמן מטרופי  
 חיפה - הר הכרמל  
 תרופות אלה 1. טל 364

תאריך 15.06.1945

	37 אוגוסט 2020	שם התכנית: מקטעי עיתונות	שם הפרק: תולדות משפחת מנסבאכר	מעון ילדים אלחנן, חיפה תיק תעוד	שימור המורשת הבנייה - סמסטר אביב 2020 מנתח: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורון שחר סגיל ברזני, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל
--	----------------------	-----------------------------	----------------------------------	---------------------------------------	--



**אלחנן 14** - ההורים שכרו את הבית, מבעל הבית בשם יעקב שרמן מירושלים, המהנדס שבנה את הבית בשם רפפורט התגורר בירושלים. בית ההבראה לילדים נפתח ביוני 1936 - למעון הגיעו ילדים מכל הארץ בחופשת הקיץ, היו ילדים מכל הארץ והיו ילדים שנשלחו ארצה מגרמניה לפני שההורים עלו ארצה. הגיעו גם ילדים להורים גרושים או ילדים שהוריהם מתו. היו עשירים שגרו בארץ ונסעו ללבנון או לאירופה ושלחו את ילדיהם אלנו למעון כדי שהורי ישמרו עליהם

המעון שימש כפגייה, הייתה מחלקת תינוקות עם השגחה רפואית מצוינת, גן ילדים, בני הזוג קיבלו ילדים בכל שעות היום, טיפלו בילדים עם הפרעות אכילה במזון בריא, במעון הייתה כיתת לימוד למדו שם עברית כיתת הלימוד נסגרה בשלב מאוחר יותר כשנפתח בית הספר הראלי, נפתחה משחקה עבור ילדים בוגרים יותר, ד"ר וילהלם בנה עבור הילדים במעון בית בובות מעץ, זה היה בית בעל שתי קומות עם גג נפתח עם וילונות השטחים והילדים במעון שיחקו שם. לקחו את הילדים לים בשעות אחר הצהריים.

זיכרונות מפי יהודית- באותו מגרש בבית נפרד ברחוב אלחנן 12 גרו שתי משפחות ליפשיץ - ומשפחת לוין, תכנון היה דומה לבית שלנו רק שלהם הייתה גינה ענקית.

אצלו בבית מאחורי המטבח היה חדרון סגור מעץ תוספת למטבח שממנה ניתן היה לצאת לחצר האחורית כשהיו הרבה ילדים במעון אז גם היו ישינים בחדרון מעץ.

בצד של הבית היה עוד חדרון כמו מחסן ושם היו מכבסים ת הכביסה ותולים אותה על החבל בחוץ רק הייתה בעיה הערבים היו גונבים אותה.

הבית היה שתי קומות מעון הילדים היה בשתי הקומות אחרי שפרצה מלחמת העולם השנייה הופרדו הקומות. למעלה היה מאוד מרווח היה הרבה יותר יפה מאשר למעלה אחרי לא זוכרת למה היו חוקים של המנדט הבריטי על עניין של חדרים שהיו חייבים להשכיר ואז שרמן השכיר חדרים למעלה ואז מה שקרה שבקומה העליונה .



38	אוגוסט 2020		<b>שם התכנית:</b> אלחנן 14	<b>שם הפרק:</b> תולדות משפחת מנסבכר	<b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b>	<b>שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020</b> מנחת: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזי, מאיה ליון, סיון זפוני, לורן בלומנטל
----	-------------	--	-------------------------------	--	---	---

## זיכרונות ילדות של חוה ויהודית

חוה מספרת - מה שאני כן זוכרת ילדות מופלאה במעון ילדים, הוריי הביאו מברלן את הריהוט למעון כדי שהמעון יהיה מקום נעים לגור בו, אפילו הביאו מאוסטריה את הגננות עם דיפלומה, הם נתנו בית בטוח להמון ילדים עד מלחמת העולם השנייה. אנשים שלחו את הילדים לחופשה. הורי עבדו מאוד קשה במעון הם עבדו ביחד שניהם.

אפילו הנציב העליון של הבריטים שלח את בניו להורי הם היו חברים שלי. אני זוכרת בית מלא בילדים בית שמח מאוד זיכרונות ילדות של יהודית - לאלחנן 14 הם עברו בשנת 1936 יהודית אחותי נולדה בסוף 1935, עם פרוץ מלחמת העולם השנייה הם כבר היו באלחנן, הכבישים לא היו סלולים לבית היו שתי קומות, הקומה למעלה הייתה מאוד מרווחת, היה הרבה יותר יפה מאשר בקומה הראשונה. גרנו שם שפרצה המלחמה, הבריטים לא נתנו להם את הקומה למעלה, אני לא יודעת אם היה חוק או לא היה להם כסף?

הורי לנו בקומה הראשונה, בקומה הראשונה התחתונה היה צפוף במיוחד ולא פעם לנו במטבח. מה שכן ביו בבית מכל העדות הרבה מאוד ילדים של ערבים, דרוזים מעוספיה דלת אל כרמל, המון יהודים מהארץ ומאירופה. כשבגרתי היו שולחים אותי ממול להביא פרימוסים מתיקון אצל השכן הערבי. הבית היה רעש והומה בילדים. המעון החל להצטמצם.. נשארה ילדה אחת.. ובסוף מלחמת העולם השנייה הם סגרו את המקום. המדינה הקימה את קופות החולים.. ואבא עבד כרופא ילדים באופן פרטי, אמא עזרה לו כשהיה צריך, בקומה העליונה בבית התגוררה סבתא שלנו שהגיעה ארצה בשנת 1939, אישה זקנה שהייתה זקוקה לעזרתה של אמא.


אמא לימדה העבירה קורסים לאחיות. אבא למד ערבית דיבר וכתב מצוין, ידע עבודות נגרות ועשה המון עבודות עם הבנים. אני אפילו זוכרת שהוא נתן למעון ויצו בדרך להדר הכרמל במתנה את בית העץ הכי גדול ויפה שראיתי מימי. אבא היה מוכשר מאוד, הייתה לו פרקטיקה בידיים. הורי נשארו לגור בכרמל מרוחב אלחנן עברו לאחוזה ברוחב פריד.

	39	אוגוסט 2020		<b>שם התכנית:</b> זיכרונות ילדות	<b>שם הפרק:</b> תולדות משפחת מנסבכר	<b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b>	<b>שימור המורשת הבנייה – סמסטר אביב 2020</b> מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזי, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל
--	----	----------------	--	-------------------------------------	--	---	---

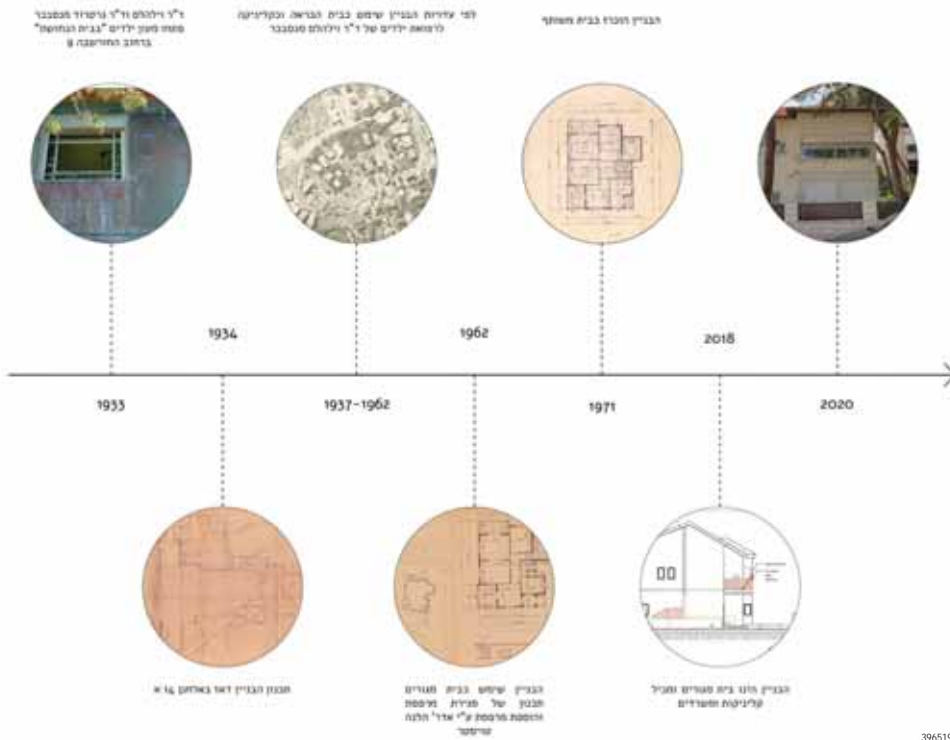
## תגובות לפוסט שפרסמנו בקבוצת נוסטליגה חיפאת



[https://www.facebook.com/groups/1455930968023215/?post\\_id=2670073106608989](https://www.facebook.com/groups/1455930968023215/?post_id=2670073106608989)

 <p>40</p>	<p>אוגוסט 2020</p>	<p><b>שם התכנית:</b> זכרונות הציבור</p> <p><b>שם הפרק:</b> תולדות משפחת ומנסכבר</p>	<p><b>מגוון ילדים:</b> אלחנן 14, חיפה</p> <p><b>2020 מסמך אביב:</b> מכתוב: ד"ר עירית כרמון ופרופ' ד"ר אורי שחר סיגל ברזני, מאיה לוי, סיון זכריה, לורן בלומנטל</p>
---	--------------------	---	---





ארכיון מנהל ההנדסה חיפה, תיק בגין 396519.



41

אוגוסט  
2020

שם התכנית:  
ציר זמן

שם הפרק:  
תיעוד היסטורי

מעון ילדים  
אלחנן 14, חיפה  
תיק תעוד

שימור המורשת הבניה – סמסטר אביב 2020  
מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזב, מאיה לין, סיון זפרני, לרן בלומנטל



מפת האזור משנת 1937



תצ"א משנת 1927



מפת האזור משנת 1920 בקב"מ 12500



**המבנה במרוצת השנים במפות,**  
 מימין מופיע תצ"א משנת 1927 ומשמאל מפה משורטטת מ-1920,  
 בשניהם המבנה לא מופיע ואפשר לראות שכמעט ולא התחילה בנייה  
 באזור.

	42 אוגוסט 2020		שם התכנית: 1920-1937	שם הפרק: תיעוד היסטורי - תצ"א ומפות	מעון ילדים אלחנן 14, חיפה תיק תעוד	שימור המורשת הבנויה - סמסטר אביב 2020 מנחות: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורין שהר סיגל ברזי, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל
--	----------------------	--	-------------------------	--	--	---



מפה מיניסיפלית של חיפה 1935

**מפות היסטוריות של מרכז הכרמל,**  
המפות מציגות את מרכז הכרמל בחיפה בהתהוותו.



43

אוגוסט  
2020

שם התכנית:  
1935

שם הפרק:  
תיעוד היסטורי - תצ"א ומפות

מעון ילדים  
אלחנן 14, חיפה  
תיק תעוד

שימור המורשת הבנויה - סמסטר אביב 2020  
מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזק, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל

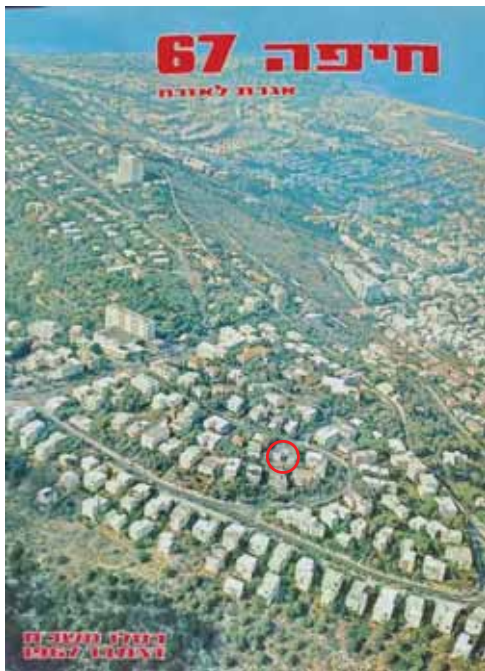


מפה הכרמל משנת 1963

מפות היסטוריות של מרכז הכרמל,  
המפות מציגות את מרכז הכרמל בחיפה בהתהוותו.



 <p>44</p>	<p>אוגוסט 2020</p>	<p>שם התכנית: 1963</p>	<p>שם הפרק: תיעוד היסטורי - תצ"א ומפות</p>	<p>מעון ילדים אלחנן 14, חיפה תיק תעוד</p>	<p>שימור המורשת הבנויה - סמסטר אביב 2020 מנתח: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורן שחר סיגל ברזני, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל</p>
--	------------------------	----------------------------	--	---	--



תצ"א משנת 1967



תצ"א משנת 1949

### המבנה במרוצת השנים במפות,

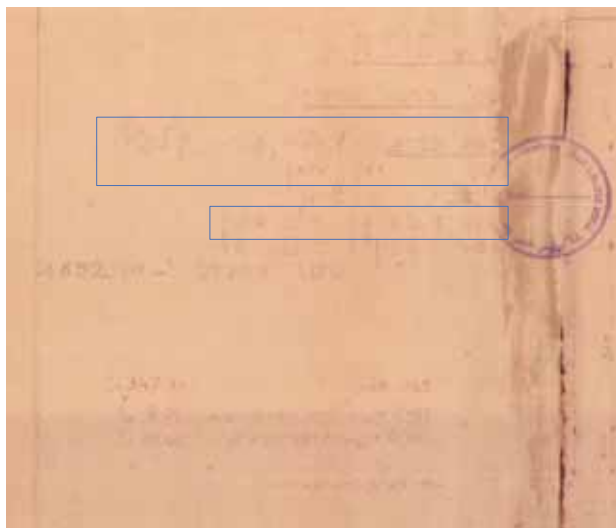
התצ"א מימין היא מ-1949, בשנה זו הוא כבר היה גמור, זוהי תצ"א שמראה את המבנה כשעוד לא נבנתה כמעט סביבתו, המבנה קם מראשוני המבנים בשכונה. סביבו עדיין לא הייתה בנייה מאסיבית. בשנים מאוחרות יותר נוכל לראות אותו עומד יציב כשהשכונה סביבו קמה ונבנית מבנה אחרי מבנה, היא מתמלאת לאט לאט ויצרת את מה שמכונה כיום "מרכז הכרמל" בחיפה. ב-1967 נוכל לראות את שדרות הנשיא מתהוות, את שדרות וודג'ווד שבנייה כמעט במלואה.



 <p>45</p>	<p>אוגוסט 2020</p>	<p>שם התכנית: 1967-1949</p>	<p>שם הפרק: תיעוד היסטורי – תצ"א ומפות</p>	<p>מעון ילדים אלחנן 14, חיפה תיק תעוד</p>	<p>שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020 מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזי, מאיה לוי, סיון זפרי, לורן בלומנטל</p>
--	------------------------	---------------------------------	--	---	--



הגרמושקה הראשונה של הבניין מ-1934 בה ניתן לראות כי הבעלים של השטח היו ש. בלום, פ. שרמן, ק. ליפשיץ ויעקב שרמן

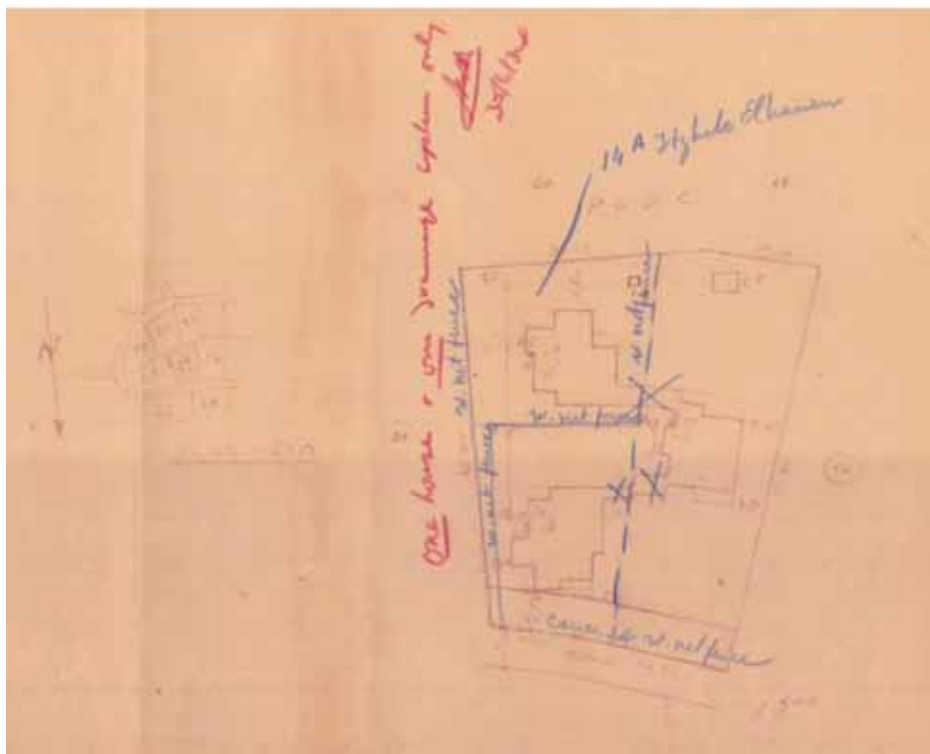


האיץ.11.01.36

לצד זו ניתן לראות מודעת פרסומות מ-1936 בה פורסם בית ילדים של ד"ר מנסבכר בשם בית שרמן

 46	אוגוסט 2020		<b>שם התכנית:</b> תכנון ראשוני   1934	<b>שם הפרק:</b> מידע אדריכלי - התפתחות הבניין	<b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b>	<b>שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020</b> מנחות: ד"ר עיריית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזבי, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל
---	----------------	--	--	--	---	---





47

אוגוסט  
2020

התמקמות באתר

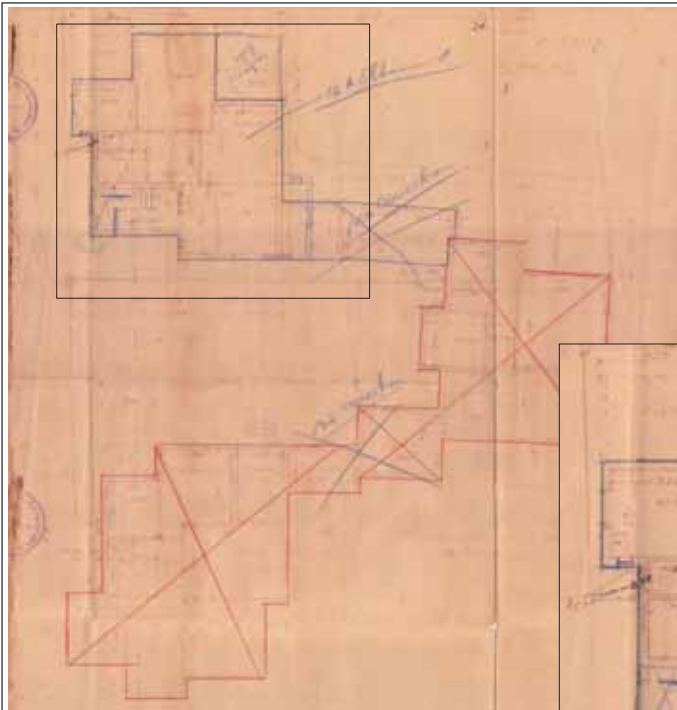
שם התכנית:  
תכנון ראשוני | 1934

שם הפרק:  
מידע אדריכלי - התפתחות הבניין

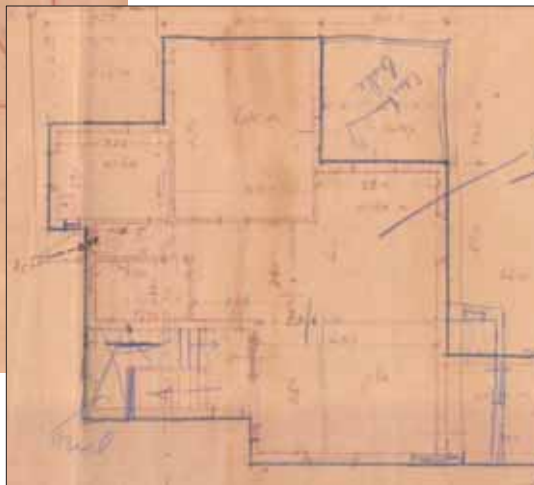
מעון ילדים  
אלחנן 14, חיפה  
תיק תעוד

שימור המורשת הבנויה - סמסטר אביב 2020  
מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזבי, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל





התכניות הראשונות של הבניין מלמדות אותנו כי הוא תוכנן כחלק ממתחם אך לבסוף נבנה לבדו, בית שרמן. בתכניות מתואר חדר מיטות וחדר אוכל גדול מה שמעלה את הסברה שהא תוכנן על מנת לשמש בבית הבראה לילדים ולא רק כבית מגורים סטנדרטי



48

אוגוסט  
2020

תכנית קומה ראשונה

שם התכנית:

תכנון ראשון | 1934

שם הפרק:

מידע אדריכלי - התפתחות הבניין

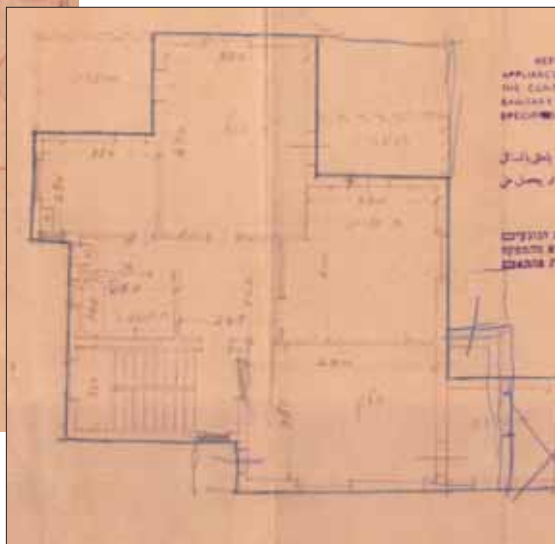
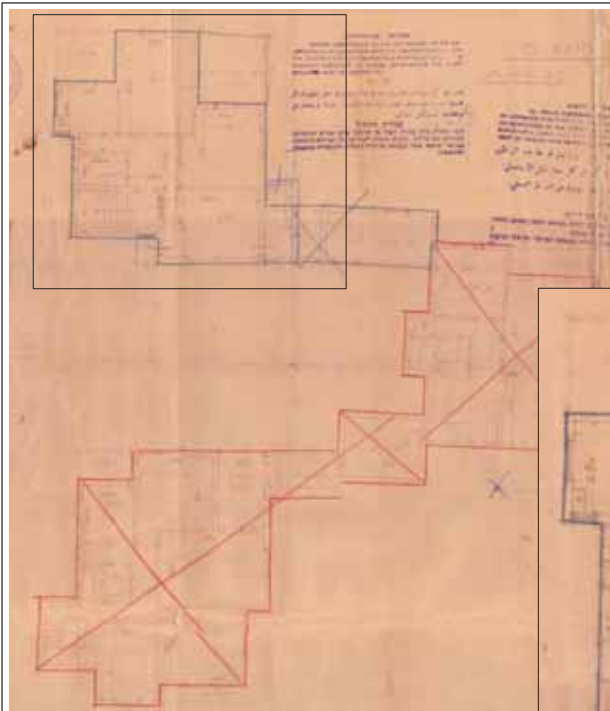
מעון ילדים

אלחנן 14, חיפה

תיק תיעוד

שימור המורשת הבנויה - סמסטר אביב 2020

מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזבי, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל



49

אוגוסט  
2020

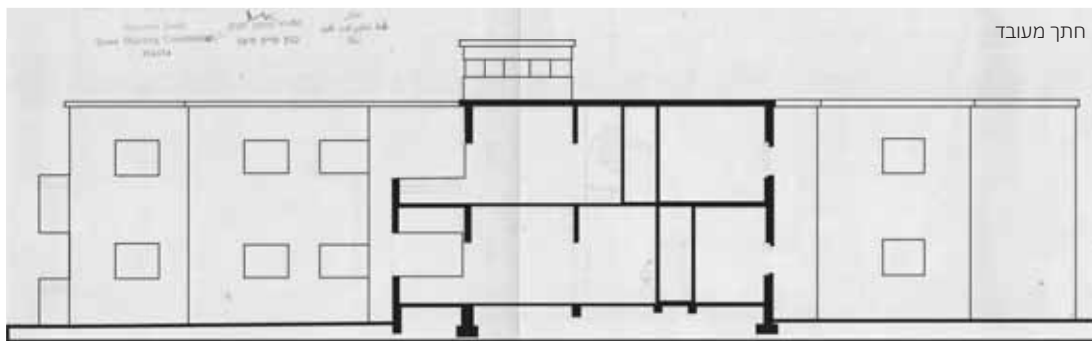
תכנית קומה שניה

שם התכנית:  
תכנון ראשוני | 1934

שם הפרק:  
מידע אדריכלי - התפתחות הבניין

מעון ילדים  
אלחזק 14, חיפה  
תיק תשד

שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020  
מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזק, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל



חתר מעובד

החתך תואם את העדויות ומצביע על בניין בעל גג שטוח וסגנון בינלאומי נקי



50

אוגוסט  
2020

חתכים

שם התכנית:

תכנון ראשון | 1934

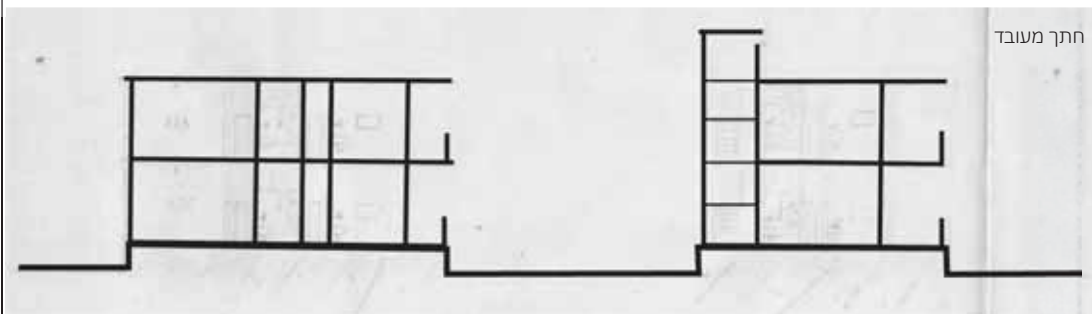
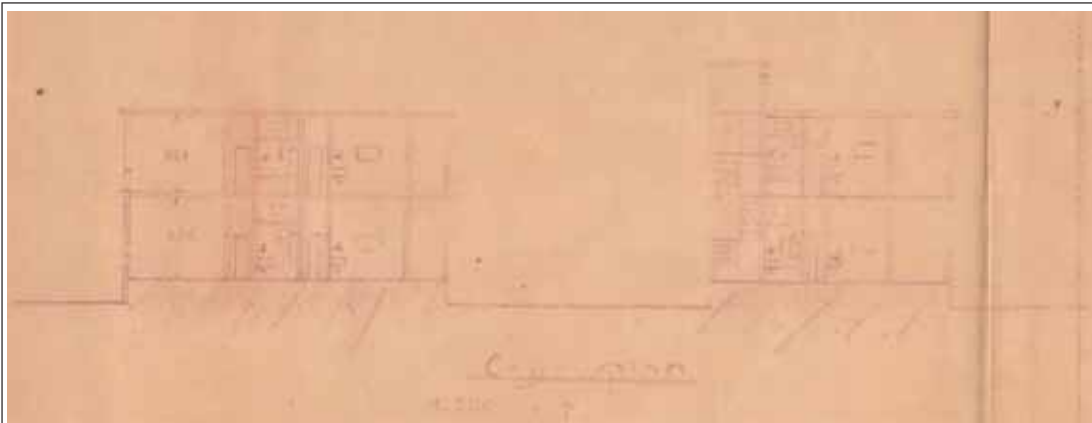
שם הפרק:

מידע אדריכלי - התפתחות הבניין

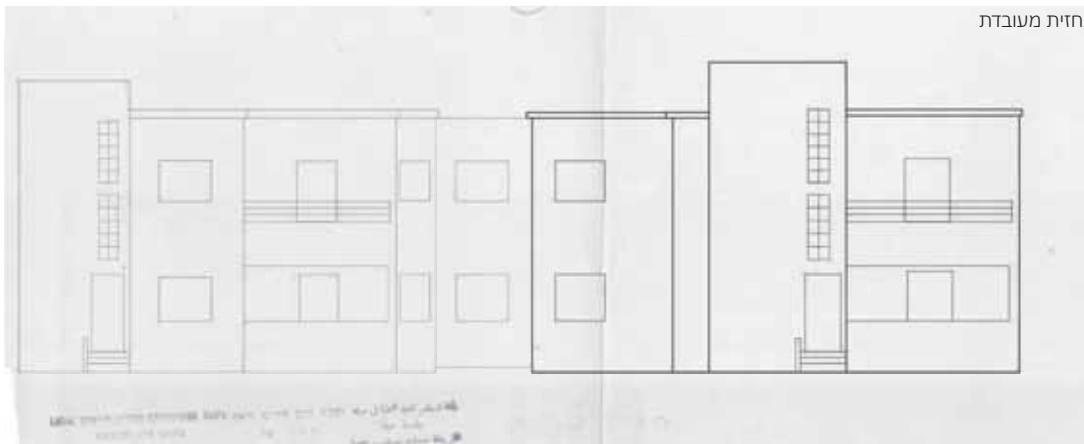
מעון ילדים  
אלחנן 14, חיפה  
תיק תשעז

שימור המורשת הבנויה - סמסטר אביב 2020

מנחות: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזי, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל



 <p>51</p>	<p>אוגוסט 2020</p>	<p>חתיים</p>	<p>שם התכנית: תכנון ראשוני   1934</p>	<p>שם הפרק: מידע אדריכלי - התפתחות הבניין</p>	<p>מעון ילדים אלחנן 14, חיפה תיק תעוד</p>	<p>שימור המורשת הבנויה - סמסטר אביב 2020 מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזק, מאיה לזין, סיון זפריני, לורן בלומנטל</p>
--	------------------------	--------------	---	---	---	---



חזית מעובדת



1934

1937-1938



52

אוגוסט  
2020

חזית צפונית

שם התכנית:

תכנון ראשוני | 1934

שם הפרק:

מידע אדריכלי - התפתחות הבניין

מעון ילדים  
אלחזק 14, חיפה  
תיק תשעז

שימור המורשת הבנויה - סממט אביב 2020

מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורן שחר  
סיגל ברזק, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל



תכנון לסגירת מרפסת מ-1962 אשר בוצע. ניתן לראות כי הבניין עדיין בבעלות יעקב שרמן וכי האדריכלות אשר אחראית על השינוי היא הלנה טויסטר.



53

אוגוסט  
2020

שם התכנית:

סגירת מרפסת | 1962

שם הפרק:

מידע אדריכלי - התפתחות הבניין

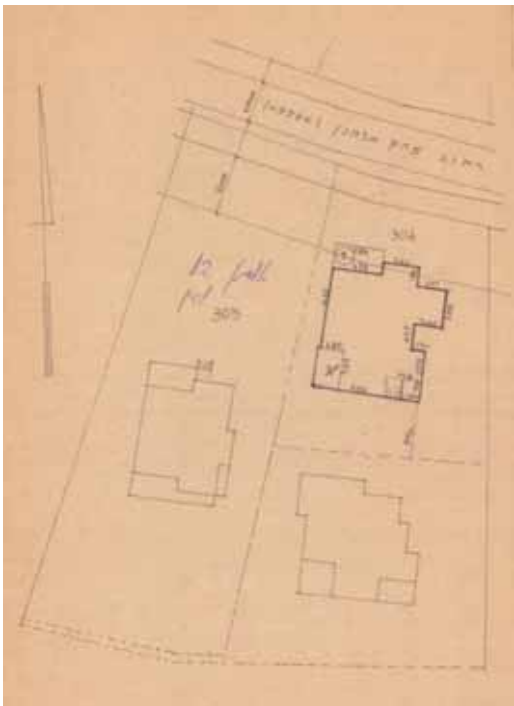
מעון ילדים

אלחנן 14, חיפה

תיק תעוד

שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020

מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזני, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל



שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020

מנחות: ד"ר עירית כהמן פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזבי, מאיה לזין, סיון זפרי, לורן בלומנטל

מעון ילדים  
**אלחנן 14, חיפה**  
תיק תעוד

שם הפרק:

מידע אדריכלי - התפתחות הבניין

שם התכנית:

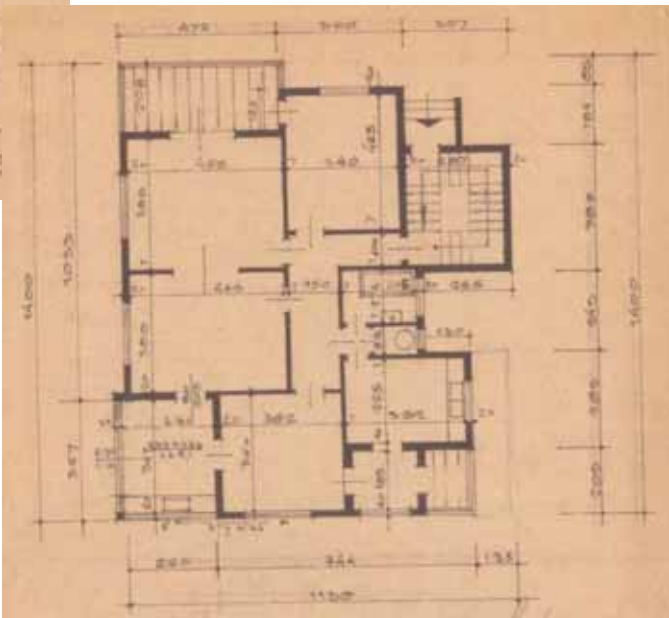
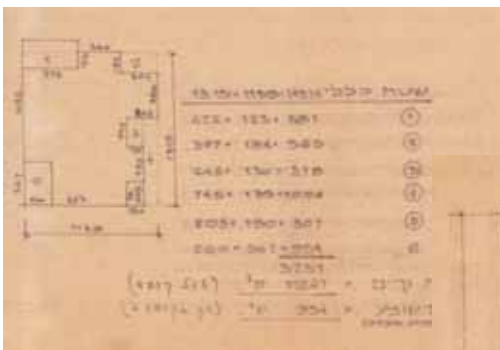
סגירת מרפסת | 1962

תכניות

אוגוסט  
2020

54





ניתן לראות כי התכנית שונה מהתכנית המקורית מ-1934, בחלוקת החדרים, מיקום וצורת ציר התנועה ומיקום המרפסות



55  
אוגוסט 2020  
תכנית קומה א'

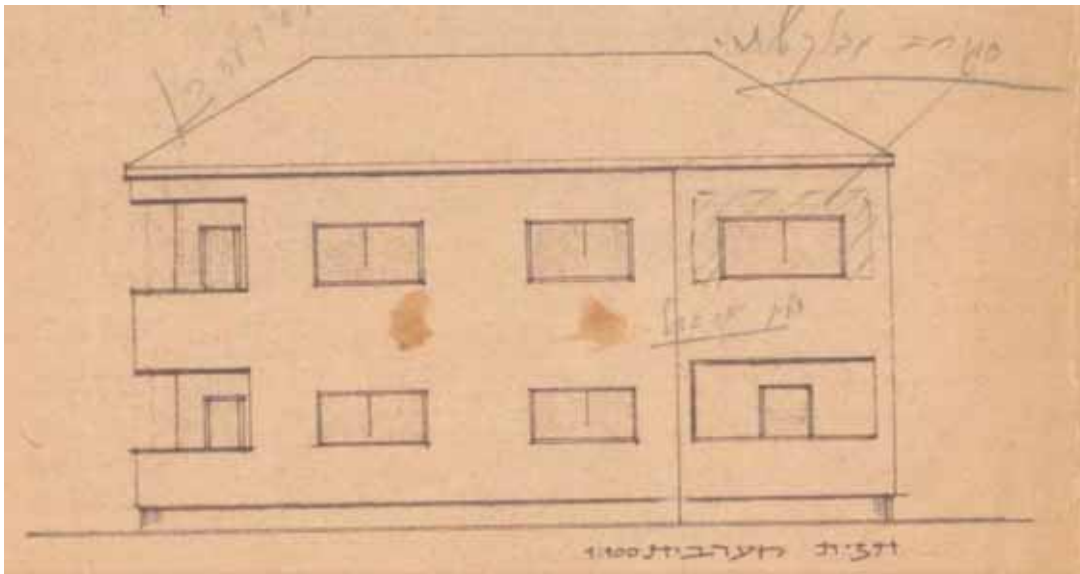
שם התכנית:  
סגירת מרפסת | 1962

שם הפרק:  
מידע אדריכלי - התפתחות הבניין

מעון ילדים  
אלחזק 14, חיפה  
תיק תשעז

שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020  
מנחות: ד"ר עיריית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזני, מאיה לוי, סיון זפוני, לרן בלומנטל





56

אוגוסט  
2020

חזית מערבית

שם התכנית:  
סגירת מרפסת | 1962

שם הפרק:  
מידע אדריכלי - התפתחות הבניין

מעון ילדים  
אלחנן 14, חיפה  
תיק תעוד

שימור המורשת הבנויה - סמסטר אביב 2020  
מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזני, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל

מעבר לתצורת בית משותף מ-1971, נראה כי הבעלות על הבניין עוברת מחזקתו של יעקב פ. שרמן לחזקתו של בנימין בחובוט



מסמך מס' 1487/71 ת.ש.פ.

מס' 1487/71

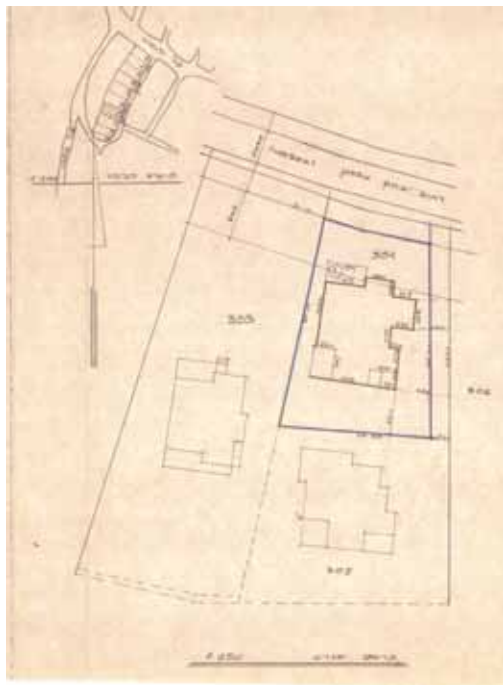
ש.ח.	ש.ח.	ש.ח.	ש.ח.	ש.ח.	ש.ח.	ש.ח.	ש.ח.	ש.ח.	ש.ח.	ש.ח.	ש.ח.	ש.ח.	ש.ח.	ש.ח.	ש.ח.

שם המעורב: יעקב פ. שרמן  
 כתובת: 1487/71  
 תאריך: 18.8.71

הקמה: 1487/71

18.8.71





**שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020**  
 מנחות: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
 סיגל ברזק, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל

**מעון ילדים**  
**אלחנן 14, חיפה**  
**תיק תשעז**

**שם הפרק:**  
**מידע אדריכלי - התפתחות הבניין**

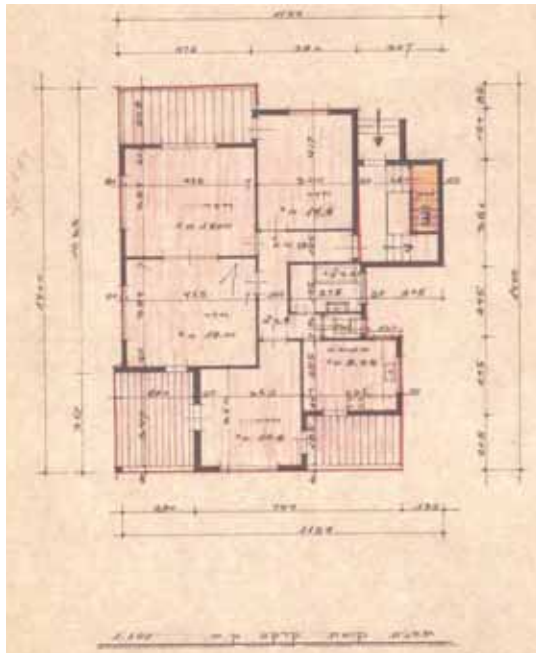
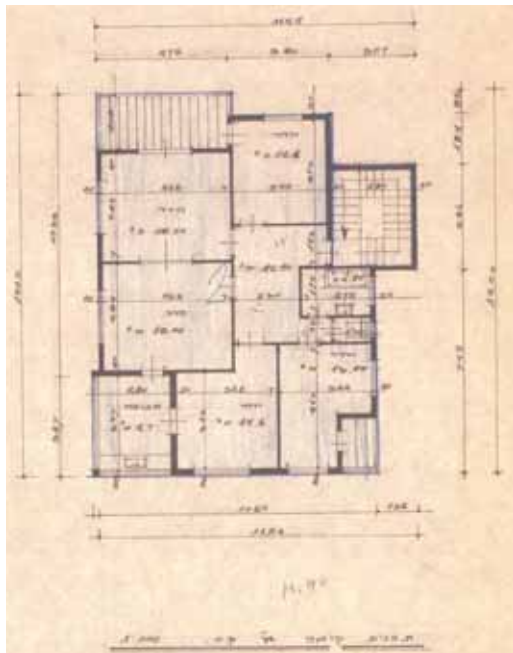
**שם התכנית:**  
**תשריט בית משותף | 1971**

**תשריט מגרש**

**אוגוסט 2020**

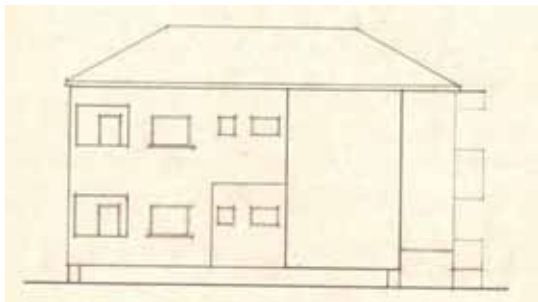


הבניין מוגדר כשתי דירות מגורים אשר ניתן לראות כי תוכניתן זהה לתכניות מ-1962

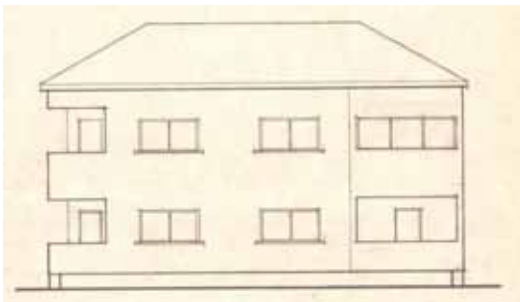


 <p>59</p>	<p>אוגוסט 2020</p>	<p>תכניות</p>	<p><b>שם התכנית:</b> תשריט בית משותף   1971</p>	<p><b>שם הפרק:</b> מידע אדריכלי - התפתחות הבניין</p>	<p><b>מעון ילדים</b> <b>אלחנן 14, חיפה</b> <b>תיק תעוד</b></p>	<p><b>שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020</b> מנחות: ד"ר עיריית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזני, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל</p>
--	------------------------	---------------	---	--	--	--

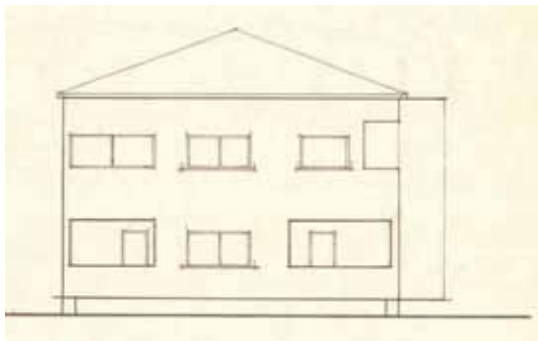
חזית מזרחית



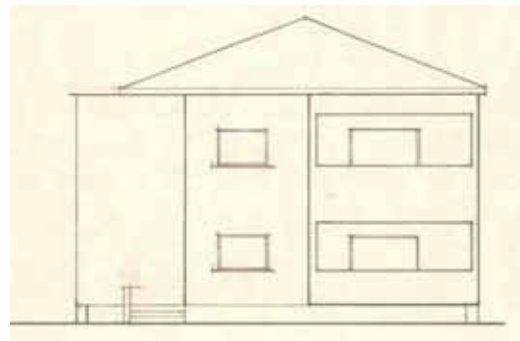
חזית מערבית



חזית דרומית



חזית צפונית



60

אוגוסט  
2020

חזיתות

**שם התכנית:**  
תשריט בית משותף | 1971

**שם הפרק:**

מידע אדריכלי - התפתחות הבניין

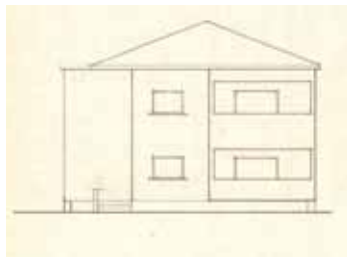
**מעון ילדים**  
**אלחנן 14, חיפה**  
**תיק תעוד**

**שימור המורשת הבנויה - סמסטר אביב 2020**  
מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזק, מאיה לוי, סיון זפרי, לרן בלומנטל

2018



1971



1934



2020



מהשוואה זו ניתן לראות כי החזית השתנתה באופן דרסטי לאורך השנים עד ללא היכר וכי הקשר בין חזית בית ההבראה לילדים לבין חזית הבית הנוכחי אינו נראה.



61

אוגוסט  
2020

צפנית

שם התכנית:  
השוואת חזיתות

שם הפרק:

מידע אדריכלי | התפתחות הבניין

מעון ילדים  
אלחנן 14, חיפה  
תיק תשעז

שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020  
מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזי, משיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל



2018



1971



1962

מהשואה זו אנו למדים כי השינויים שהוגדרו ב-1962 מומשו וכי בין 71 לימנו המבנה קיבל תוספת נוספת וגר הרעפים שונה



62

אוגוסט  
2020

מערבית

**שם התכנית:**  
השואת חזיתות

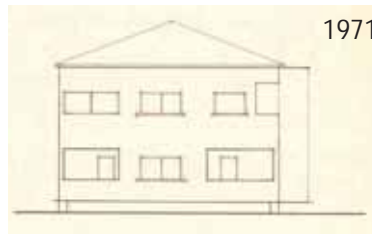
**שם הפרק:**  
מידע אדריכלי | התפתחות הבניין

**מעון ילדים**  
**אלחנן 14, חיפה**  
**תיק תעוד**

**שימור המורשת הבנויה – סמסטר אביב 2020**  
מנחות: ד"ר ערית כרמון פופר וד"ר אורין שחר  
סיגל ברזי, מאיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל



2018

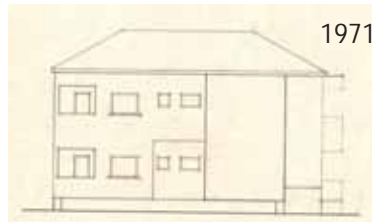


דרומית

1971



2018



מזרחית

1971

השוואה זו מראה עד כמה השינוי של גג רעפים וסגירת המרפסות השפיעו על הנראות של הבניין מ-1971 ועד ימינו





## ביבליוגרפיה:

- א. כרמל, "תולדות חיפה בימי התורכים", פרדס הוצאה לאור בע"מ אוניברסיטת חיפה. המכון ע"ש גוטליב שומאכר, אלכס כרמל ע"ר, תשס"ב – 2002.
- פ. קורל, ישרו בערבה מסילה – ההיסטוריה מצולמת של הרכבת בארץ ישראל, תל אביב, 2008.
- י. בן דור, "להפוך מדבר לכרמל" התהוות הכרמל כמרחב בגדל בעיר מעורבת, הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, אוניברסיטה העברית ירושלים, תשס"ד.
- ארכיון מינהל ההנדסה חיפה, תיק בנין 396519.

### ראיונות:

- 1/04/2020 - ראיון טלפוני (בצל הקורונה) עם יהודית גונן בתם הבכורה של בני הזוג מנסבכר.
- 25/05/2020 - ביקור אצל יהודית שמואלוביץ בתל אביב, בתם השנייה של בני הזוג מנסבכר.

### קישורים:

- <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3536865,00.html>
- [http://www.hadashot-esi.org.il/report\\_detail.aspx?id=51&mag\\_id=108](http://www.hadashot-esi.org.il/report_detail.aspx?id=51&mag_id=108)
- [http://www.hadashot-esi.org.il/report\\_detail.aspx?id=183&mag\\_id=110](http://www.hadashot-esi.org.il/report_detail.aspx?id=183&mag_id=110)
- [http://www.hadashot-esi.org.il/report\\_detail.aspx?id=799&mag\\_id=114](http://www.hadashot-esi.org.il/report_detail.aspx?id=799&mag_id=114)
- [https://danielventura.wikia.org/he/wiki/%D7%94%D7%AA%D7%A7%D7%95%D7%A4%D7%94\\_%D7%94%D7%A6%D7%9C%D7%91%D7%A0%D7%99%D7%AA\\_%D7%91%D7%90%D7%A8%D7%A5\\_%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90](https://danielventura.wikia.org/he/wiki/%D7%94%D7%AA%D7%A7%D7%95%D7%A4%D7%94_%D7%94%D7%A6%D7%9C%D7%91%D7%A0%D7%99%D7%AA_%D7%91%D7%90%D7%A8%D7%A5_%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90)
- <https://web.nli.org.il/sites/JPress/Hebrew/Pages/AIJPressPage.aspx>
- [https://chemcenter.weizmann.ac.il/\\_Uploads/dbsArticles/b17-18.pdf](https://chemcenter.weizmann.ac.il/_Uploads/dbsArticles/b17-18.pdf)
- עיריית חיפה, [https://www.haifa.muni.il/CityHall/The-City-Secretary/Documents/yakir\\_haifa\\_2018.pdf](https://www.haifa.muni.il/CityHall/The-City-Secretary/Documents/yakir_haifa_2018.pdf)
- עיתונות יהודית היסטורית, הספרייה הלאומית, אוניברסיטת תל אביב - <https://web.nli.org.il/sites/JPress/English/Pages/default.aspx>
- <https://trove.nla.gov.au/search/category/images?keyword=haifa&startPos=20>
- <https://www.loc.gov/maps/?all=true&q=haifa+israel>
- [https://www.nli.org.il/en/maps/NNL\\_ALEPH003561751/NLI](https://www.nli.org.il/en/maps/NNL_ALEPH003561751/NLI)
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Haifa>

	64	אוגוסט 2020		שם התכנית:	שם הפרק:	מעון ילדים אלחנן 14, חיפה תיק תעוד	שימור המורשת הבנייה – סמסטר אביב 2020 מנחות: ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר סיגל ברזי, משיה לזין, סיון זפרי, לרן בלומנטל
--	----	----------------	--	------------	----------	--	---